

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyezer 20 fill.
minden következőjénel 16 fill.

Nyitási díj 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, május 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Irtózás a bársonyszéktől.

A jobbágy-törvény.

A juniusi esküdték.

Megvádolt képviselő.

A vernisszázs.

Muszáj szavazni

A Lamm-ügy aktái lezárultak.

Az aggályos idegen.

A vashíd ügye.

Tárcas: A spanyol trónörökös. — A napszám. Irta:

Békési Antal.

Irtózás a bársonyszéktől.

Arad, május 16.

A máórik földjén, vagy valamelyik más félmeztelen nép között furcsa szokás van divatban. Ez a nép az asszonyok fensőbbiségét ismerte el. Az asszonyok keresik a kenyeret, csinálják a politikát és a botrányokat. Még a mindenható természet ellen is megóvják ezt a látszatot. A mikor például egy máóri polgártársnő örvendetes családi esemény elé néz, a férje ágyba fekszik, nyöszörög, fogadja a résztvevő látogatásokat, mindaddig, a míg a felesége tul van az ugynevezett krízisen. Akkor ő is megkönnyebbül és elhagyja az ágyat. A mikor a máórik uralkodó családjában esik meg ilyesmi, az udvari doktorok kiadják a bulletint: Az apa és a gyermek a körülményekhez képest jól érzik magukat.

Ezt a máóri szokást juttatja eszünkbe

Lueger. A diadalmában ringó keresztény-szociálista pártvezér a választások után azt mondta, hogy az ő pártjából nem lesz senkise miniszter. Mihelyt valaki miniszter, elveszti többé-kevésbé függetlenségét. S ugyanigy jár a párt, amely minisztert ad a kormányalakításhoz.

Luegernek igaza van. Az a szeretetreméltó igyekezet, amelylyel Magyarországot Ausztriába akarja olvasztani, nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy igazat adjunk neki. Hiszen az egész magyar politika kész illusztrációja az ő igazságának. A függetlenségi pártnak utja is rózsákkal volt szegve, amíg nem volt kormánypárt. Amióta a pártnak miniszterei vannak, csak azóta ismerik az abszolút pártfegyelmet s azóta kell lenyelni mindenféle ellenszenves törvényt, nem szólva a lakáj-szolgálat egyéb részleteiről.

A magyar függetlenségi pártnak ez a sorsa joggal elvehetné a kedvét Luegeréknek attól, hogy miniszterek legyenek. S bizonynyal nem akarnak miniszterek lenni a szociáldemokraták se. Kikből álljon tehát az osztrák kormány?

Itt bizonyára jó lenne a máóri szokást meghonosítani. A többségbe jutott pártok élvezzék tovább a szépséget, az erőt, a nimbuszt és a rokonszenvet, a mely csak az ellenzéki politikának jutott ki osztályrészül. S a mikor a népszerűséggel való szeretkezésük gyümölcséül a kormánynak meg kell születni: akkor fe-

küdjének a kisebbségben maradt pártok az ágyba, s érezzék azok a vajadás fájdalmait, az utóbajokat és száradjon rajtuk, ha az ujszülött kormány torz, csenevész, alkotásokra képtelen lesz. Milyen jó is lett volna Magyarországon a szabadelvű pártot kisebbség létére is fentartani, hogy az alakítson kormányt, amelyeket a nép mulatságára a függetlenségi párt időről-időre leszavazzon és buktatgasson. Luegernek is jobban esnék, ha a törpe pártok csinálnának kabinetet, amelyet ők továbbra is sikeresen támadnának, s alkalomadtán, három, vagy négy hónapi időközökben megbuktatnának.

Csak hogy a különös szokás a máóriknál is természetellenes, s a politikában meg éppenséggel nem lehetséges. Ausztriában, sőt ha jól emlékezünk Magyarországon is volt már olyan bolond állapot, hogy olyan kabinet viselte a kormányzást, amelyet egy párt se támogattott. De ez csak ideig-óráig maradhat, s ha most is ilyen féle lenne a megoldás, az csak átmenet lenne. Még pedig komoly átmenet, komolyabb, mint a mi kormányunk átmeneti jellege.

Luegeréknek tehát tárcát kell vállalni, s minisztert kell adni előbb-utóbb a szociáldemokratáknak is. Hogy ez a két szélsően ellentétes párt megfér-e egy kabinetben, mindenesetre nehéz kérdés, amelynek megoldásán nem nekünk fáj a fejünk. Annyi azonban kétségtelen, hogy mind a

A spanyol trónörökös.

Madrid, május 10.

Minden asszony — gazdag vagy szegény — mikor először lesz anyává, mindenki részéről tisztelettel, hódolattal és szeretettel találkozik. Csendes, néma rajongás száll e nők felé... Mindegyik felé. Csak a királyné felé nem. Szent visszavonultságát minduntalan megzavarja az idegenek kíváncsi tolokodása. Nincs joga az „édes titok” örömeihez. Hivatalos kommunikációkat adnak ki állapotáról minden nap. És a világsajtó szétviszi a híreket. Szegény királynénak nincs nyugta. A spanyol királynéről van szó, mikor mindezeket előrehocsátjuk. Nemcsak Madridban, de mindenhol, ahová eljutott a spanyol trónörökös születésének híre, Ena királynéről beszélnek. Államjogi, egészségügyi, családi szempontból vitatják meg az „ügyet.” Ha „principe” lesz — mondták — úgy rendben van, de ha „infanta” lesz? ... Ez volt a legfontosabb kérdés. A kérdések kérdése. Sok spanyol ujság pályadíjat tűzött ki olvasói körében, — aki eltalálja Alfonz elsőszülöttjét, — az kap egy aranyórát láncostól. Egy ideig fiura szavaztak legtöbben, aztán hirtelen a lány szavazatai törtek előre. A hercegre 21.899 szavazatot esett, míg a hercegnőre 27.068-an szavaztak. Néhány olvasó íkrek mellett nyilatkozott... Mindenki erről beszélt. Madridban véres verekedések voltak e miatt. A borbélyom jó félóránig szappanozott be, mert közben kézzel lábbal magyarázta az udvarhoz közelálló

„Correspondencia de Espana” cikkeit, amely nagy betűkkel hirdette szenzációját, „Az udvari orvosok tévedése. A királyné csak hetek múlva fog lebetegedni” cím alatt.

Bizony szegény udvari orvosok, akiknek minden nap hivatalos híradást kellett adni a királyné állapotáról, alaposan tévedtek egynéhányszor és hiábavaló izgalmaknak tették ki a derék spanyol népet. Ismerek egy amerikai ujságíró, akinek kötelessége volt éjjel-nappal a királyi palota előtt ügyelegni, hogy elsőnek sürgönyözze meg a hírt lapjának. Szegény fiu egészen belebetegedett az izgalmakba. Minden tompa dübörgésben az üdvözléseket sejtette. Ma találkoztunk a sürgönyhivatalban. Sápadt volt, lesoványodott, de szemében a diadalmas öröm tüze lángolt.

Egy óra múlva már száz rikkancs üvöltött az utcán. Az első különkiadást, a Correspondencia de Espana rendkívüli számát osztogatták. Az udvari ceremóniák, amelyek a trónörökös születésével járnak, e ő voltak írva. A miniszterek és udvari méltóságok az előszobában gyülekeztek délelőtt tíz órakor. Egy órakor belépett a király sugárzó arccal, boldogan... a kezében egy ezüsthálón hozta az ujszülöttet, akit bemutatott az uraknak. Maura miniszterelnök fellebbentette a fátyolt, amely a tálat és a trónörököst takarta. Az igazságügyi miniszter megkérdezte:

— Fiu az újszülött?

A miniszterelnök örömmel válaszolt:

— Igen.

Az ünnepélyességek istentiszteletben vég-

ződnek Estére már a lapok nagy terjedelemben jelentek meg.

A következőkben írta meg ujdonságait egy az udvarhoz közelálló ujság:

— A kis trónörökös — akit a királyné fog táplálni — hangos kiáltással üdvözölte a világot Arca inkább angol jellegű, mint osztrák. Az arca pufók, rózsaszínű, az ajka édesapjára jellegzetes Habsburg-ajka. Az orra, a homloka tisztára Bourbon. Gazdag szőke haja van, gödrös kacsói, kis kedves feje, a fülei nem állnak el a fejtől. (!)

Igy festik le a spanyol ujságok jövődöbéli fejedelmüket.

A napszám.

Irta: Békési Antal.

Meghalt az asszony, az ember sirt. Sirt igazán, ritt a szivéből. Csupa könyfolt volt a szeméjára. A gyerekeket rendbeszedte, berakta a kuckóba és csitította őket. A nagyobbak, aki már tudta, hogy mi a baj és sirt, egy darab héjas kenyérral betömte a száját. Mig ezt majszolta, addig nem lármázott. A mécses ellobbant. A zsirja kiszáradt és a vattája égett és füstölt. A mirha volt ez az istenadta szegény hajlék halottja mellett...

Jöttek az alsó- és felső házból jó lelkek, a kik keresztet vetettek és mondták:

— Szegényke, neki jó.

— Jó ám, oszt' egy szemet se ment ki a formájából. Szép halott. Nézze kend már.

A jobbágytörvény. A képviselőház ülése.

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, melyen a gazdasági cselédtörvényről szóló javaslat általános tárgyalása volt napirenden. Glesswein Sándor, Fábry Károly, Nagy Emil, Bródy Ernő és Návay Lajos felszólalása után az általános vita folytatását holnapra halasztották.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 16.

A folyosón ma is nagy az élénkség. Az ilyen élénkségek legtöbbször nem jelentenek jót. Ime, most is azt jelenti a nagy összebujás, hogy a függetlenségi pártban nincs valami rendjén. Meg kell szavazni a cselédtörvényt, annyi tény. Meg kell szavazni, mert így kívánja ezt Darányi Ignác és Mezőssyyn kívül a pártfegyelem is. Tetszeni azonban senkinek sem tetszik a javaslat. A pártban ismét lábra kapott a frondörködés, amely itt, a folyosón is erősen megnyilvánul. Elégedetlen hangok halatszanak:

— Senkinek se kell ez a javaslat! Se a gazdáknak, se a munkásoknak! félre kell tenni, el kell altatni valami bizottságban! Ugy se lesz belőle törvény!

Akik parlamenti időjósállással foglalkoznak, azok azt állítják, hogy a javaslat tényleg nem kerül ősz előtt tető alá. Sőt talán ősz után sem. A függetlenségi pártiak azzal érvelnek, hogy a cselédtörvény a gazdákat és a földmunkásokat, a vasutaspragmatika a vasutasokat idegeníti el a párttól, aminek súlyos viszályos lehet, ha véletlenül ismét választásra kerül a sor.

Részletes tudósításunk:

(Rossz, de elfogadható.)

Justh Gyula elnök délelőtt tíz órakor nyitotta meg az ülést. Bejelentette, hogy Pildner Ferenc képviselő meghalt s hogy tegnap 80 tagu küldöttséggel résztvett a pécsi kiállítás megnyitásán.

A cselédtörvénynek

Glesswein Sándor volt az első szónoka. Azzal a megjegyzéssel szemben, hogy ez a parla-

ment nem alkalmas ennek a javaslatnak a megteremtésére, azt feleli, hogy akkor nem alkalmas a népképviselő reformálására sem. A javaslatot a jövő zenéjének tartja, mely után a szociális intézkedések egymásután fognak következni. Amerikára hivatkozik, ahol a munkaadó munkásait családtagjaiul tekinti. Míg a magyar társadalom ezt meg nem érti, az ipari fejlettség magasabb fokára nem fog eljutni. Nem sztrájk törvényrel, hanem társadalmi akcióval kell a szocializmus ellen orvosságot szerezni. Kérdés, talál-e a kisgazda védelmet a javaslatban? Az bizonyos, hogy a lakásviszonyokon javít s véget vet olyan visszaéléseknek, melyek a hozzátartozók felhasználása tekintetében fordultak elő. Kifogásolják, hogy ma a 12 éves gyermeket alkalmazhatják a gazdasági munkában. Ez természetes, mert a földműves gyermeke 12 éves korában kerül ki az iskolából s ha 16 éves koráig nem alkalmazták, elszökik a munkától. Hogy mikor hagyhassa el a munkás lakóhelyét, azt a házirend, de ne a javaslat állapítsa meg. Szociális szempontból sérelmes a javaslatnak az a része, mely a munkások sztrájkjogát érinti. A javaslathoz való hozzájárulását a megfelelő módosításoktól teszi függővé. A múlt tapasztalatai olyan fórum felállítását teszik szükségessé, melyhez a szerződésével elégedetlen munkás jogorvoslásért fordulhasson. Míg ilyen fórum nem lesz, a munkásság egyedül védelme a sztrájk, melyet a szakasz valósággal vétségképp említ s definíciója szerint ő is izgató, mert vannak viszonyok, melyekkel ő is elégedetlen. A javaslat arra volna, hogy a nemzet szociális felfogását tükröztesse vissza. Nekünk, földművelő államnak mintát kellene adni Európa államainak a földmunkások védelme dolgában. Hozzájárul Holló indítványához, hogy a javaslat részletes tárgyalását a Ház a szünet után kezdje el. A javaslatot általánosságban elfogadja. (Helyeslés.)

(Egy kuruo.)

Fábry Károly: A javaslatnak vannak részei, melyekkel a gazdák s melyekkel a cselédek elégedetlenek. Ha ezeket elhagyjuk, azok az intézkedések maradnak, melyeket már az 1873. törvény is magában foglal.

Ezért felesleges és időszerűtlen is a javaslat. Az az intézkedés, mely a szakmáfoglalkozást hozza be, a kis- és középbirtokoknál keresztülvihető. A javaslat lerontja azt a patriarchális érzést, melylyel a gazda cselédje iránt viseltetett.

Kelemen Samu: Már rég nincs annak nyoma!

Fábry Károly: A javaslatot nem fogadja el.

két pártnak, amelyet az általános választói jog győzelemhez juttatott, feje fölött lebeg a kormányzás és a kormánytámogatás veszedelme. Nemcsak azért jelent ez veszedelmet, mert a kormánypárt a be nem váltható vagy szegre akasztott program-pontok, a szükségképen lenyelt békák, s az államfentartás szigorú intézkedéseinek odiumával jár. De mind a két győzelmes párt olyan, hogy a kormányra jutás frakciókra is tépi. Franciaországban, a hol a szocialisták legkorábban voltak kénytelenek miniszteri tárcát vállalni, egész sor frakciójuk van: jaures-isták, guesde-isták, hervé-isták, s mások. Olaszországban három részre szakadt a szociáldemokrácia, s a három párt-szakadék egymást jobban támadja, mint a közös ellenségeket. Ausztriában akár a keresztény-szocialisták, akár a szociáldemokraták jutnak a kormányba, ez bomlása lesz az illető pártnak és a huszonkét osztrák párt megszaporodik még nehányval.

Az első örömecepek lesznek ezek a kérdések a győzők diadal-vacsoráján. De még valamit jelentenek. Azt, hogy hiába tűnik el Ausztriában a nacionalizmus, amely eddig a bomlasztó, forrongó elemet képviselte. Az osztrák politika ezután is hijával lesz az egységnek. Alig láthatni a győzelmes pártok programjai között olyan pontokat, amelyek alapján nem hogy a koalíció, hanem csak rövid ideig tartó együttműködés is lehetséges lenne.

Az általános választói jog tehát nemcsak egy szenzációs választási eredményt hozott Ausztriának, hanem egy előreláthatóan hosszú ideig tartó válságot. Válságot is, amelynek első kriteriuma az, hogy *senki se akar miniszter lenni*. Se Lueger, se pedig a szociáldemokraták. Azt mondják, hogy a párt maradjon független. Más szóval. ütni vágyik mindegyik és nem üttetni. Vagy talán a kisebbségi pártok némelyike lenne hajlandó rövid ideig tartó miniszteri fizetések ellenében a pofozógép rokonszenves szerepét vállalni?

— Oh, szép. A jó embert nem fordítja el az isten a halotti ágyon — mondta egy valaki.

Aztán:

— A doktorhoz is szalajtasson kend — tanácsolta az öreg esztergályos legény a munkás-cimborának. — Mert annak is tudni kell, hogy a Julis már így van. Irást kell róla venni . . .

A jó lelkek közül valaki majd csak beszél a kerületi doktorhoz. Az majd jön és pápaszemmel megoézi a halált.

Oh bizony, nagy szomorúság ez. A szegény napszámos szomorkodva nézte a szegény asszonyt, aki ott feküdt kis rongyos kacabájában, amit utoljára ráhuzott, mikor mondta:

— Fázok, hé Andris.

Fázott és ráhuzta a kis rongyos kacabját és éjfélre — oh, uram, irgalom atyja — egészen kihült. Olyan volt a keze, mint a vas. Hideg és kemény. Pedig milyen fürge, dolgos, soványka kéz volt ez: igen, mindig tisztán tartotta a szegény, éhes kis ördögöket, akik minden évben szaporodtak s ott ülnek mostan öten egy szorult csomóban megbujva a kuckóban, subán, mint a verébfiókok. A napszámos elke-sergett, az agyát fogdosta és nézte a halottat és hosszukat húzta a füleldt levegőből.

— Rossz szag van itten, nyissa kend ki az ablakot, mondta valaki.

Egy templomos vén asszony, aki ott kurgorgott az ágy előtt, keresztet vetett magára és félbeszakította a megható siratót:

— Jaj, szentjeim, meg ne próbáljátok. Jó keresztény nem nyitja ki a halottas ház ablakát.

— Miért? No.

— Itthon van még a szegényke lelke.

Főlnézett jámbor pillantással a szent kép-

re. Aztán a halottra vetette a tekintetét, — mintha tőle várna ezért a kegyeletért áldást.

Oh, hát igen; itthon van még a szegény napszámos asszony lelke . . . A férfiember mereven körülhordozza tekintetét. Mintha keresné: hol van? A kis pohár fényesen csillant meg az almárium tetején. Tán abban van . . . A fehérbogyós koszoru ott van nyolc esztendeje az üveg alatt, a falon . . . tán bizony odaszállt a száraz levelek közé?

A gyerekek közt lárna támadt a kuckóban. A kisebbik belekapaszkodott a nagyobbik kezébe, a melyben a kenyeret tartotta és kiabált, mint egy kis tigris . . . A nagyobbik gyerek megértette a szövegbeszédet és tört egy darabot a kenyérből a kisebbnek . . .

Már bizonyos, hogy az asszony lelke ott van köztük. Az egy esztendő Palkó beszédét bizonyosan ő magyarázta meg Jankónak . . .

A napszámos aztán föltette a kalapját és elment, kapott hamarosan fekete, gyalulatlan koporsót, két lilomszál volt ráfestve, olyan fehér festékkel, mint a hó és melléje mázolta a nagy irástudó ur, aki árulja, hogy: Patyolat Andrásné, Benei Julis.

Szép finom és olyan fehér betűk voltak, mint a szemfedő. Azon pedig nagylevelű virágok is voltak.

Minden kitélt szépen a két párna toll árából. De jó, jó puha hely volt mind. Lágy, mint a felhő. Julis asszony maga fosztotta.

S Patyolat Andrást Isten igazában dicsérték a jó emberek. Patyolat András szerette az asszonyt.

— A halálban is tiszteletben tartja, — mondták.

Ugy nyult a hideg asszonyhoz, mintha élne.

Mikor a doktor megvizsgálta a halált, a napszámos asszonyt az ura felőlelte és belefektette a tiszta koporsóba. Szépen fel volt ágyazva benne a forgács. Arra az örökös ágyra fektette.

Utoljára volt az asszony a karjában.

— Mikor halt meg? kérdezte az orvos a munkástól.

— Kakaskukorikoláskor.

— Hány óra volt?

— Három felé.

A doktor megírta az írásait. Aztán azt mondta az embernek, aki ott állt a mellére hajtott fejjel:

— Holnap délután temethetik.

A napszámos ember megfogta az ágy szélét és megütődve szólt vissza.

— Holnap?

— Igen, csak holnap.

— Előbb szeretnék, nagyságos ur. Előbb.

— Nem lehet. Ha éjfél előtt halt volna meg, eltakaríthaták volna ma, de mivel ma halt meg, huszonnégy óra előtt semmiesetre se lehet . . .

A napszámos elke-seredett. Rászólt a gyerekekre, hogy ne ríjanak. Nem érti az ember a szavát. Aztán az orvosnak mondta keserű, szomorú szóval:

— Nagyságos ur, mán csak akkor kérem úgy tessék írni a cédulát, hogy éjfél előtt halt meg . . . El szeretnék takarítani még ma, el muszáj . . .

— Hát én hazudjak maga miatt?

A halott ura, a szegény napszámos keserűséggel kiáltotta:

— Én pediglen, uram, még egy napszámot vezessék el?! . . .

(A kivándorlás kérdése.)

Nagy Emil igazat ad nagyban és egészben az előtte szólónak, de a következtetésekben nem akar oly merev lenni. Az a helyes állapot, ha a cselédekből idővel kiszagzák lehetnek és ha a kiszagzda osztály szolgáltat a gazdaságoknak cselédet. Hiszi, hogy a miniszter ezt a két szempontot össze tudja egyeztetni. Ezt a javaslatot azért általánosságban elfogadja és észrevételeit majd a részleteknél teszi meg.

Polémizál Mezőfi Vilmos és általában a szociálisták észrevételeivel. Idézi Csizmadia szociálista vezérnek „Mit akarunk?” című kateját, amely azt mondja, hogy a kiszagzda osztály már tönkrement. Kijelenti, hogy ilyen felfogás mellett Mezőfi csak koalíciós salvus konductussal juthatott be a pártba, a függetlenségi párt ajánlólevelével.

Az előbbi kormányoknak minden intézkedése a kiszagzók ellen ment. Felteszi, hogy ez a kormány nem fogja követni a régi sablonokat. Felhívja például a kivándorlásra a Ház figyelmét. A kivándorlást a kiszagzók kezdtek meg.

Közbeszólás: A cselédeknek nincs mivel kivándorolniuk.

Nagy Emil hivatkozik a kivándorlási statisztikára. Magyarországon rossz dolga van a termelőnek, a fogyasztónak, ellenben mosolyog és zsiszódik a közvetítő. (Igaz, ugy van!) Intézkedni kell tehát, hogy a fogyasztó és a termelő között csak a feltétlenül szükséges közvetítő legyen. Előadja a raffinált ügynökök visszaéléseit. (Igaz, ugy van!) A kiszagzda ki van szolgáltatva egy rossz kereskedelmi törvény formalizmusának. Ez az út a falu tönkretétele. (Zajos helyeslés.) Reméli, hogy a kormány orvosolni fogja az igazságtalanságokat, a mik miatt a falu népe az élelmesebb városi elemtől szenved.

Elismeri, hogy a felsőbb osztályoknak szociális engedékenységet kell tanusítani lefelé. A kiszagzók azért fordultak el mind a hatvanhetes kormánytól, mert nem csinált népies politikát. El van készülve a támadásokra, mert nálunk klerikálisnak mondanak mindenkiket, aki az ingó tüke ellen a falu népét védelmezi. Ez azonban őt nem riasztja vissza. Kijelenti végül ismételtelen, hogy a javaslatot általánosságban elfogadja. (Helyeslés.)

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

(Egy kis következtetés)

Bródy Ernő szerint a kormányalap programjával ellentétben áll ez a javaslat. A kormány az általános választói jog alapján alakult. Ez az egyenlőségnek kifejezése. Ha tehát mi törvényeket hozunk, csak az egyenlőség alapján tehetjük, Sürgősség tekintetében is sok minden javaslatnak ezt a törvényt meg kellett volna előznie. Ilyen a gazdasági munkások baleset és betegség ellen való biztosítása. Nagy Emil beszéde is arról győz meg, hogy mi minden előbbre való ennél a törvénytől. Ha sürgős szükség ről van szó, talán beszélhetnénk a kötött birtokok felszabadításáról, a hitbizományokról, a határidő-üzletekről. (Nagy zaj) A szabadelpárt névéhez nem méltóan meghonosította a gazdasági ortodoxiát egyrészt, másrészt a jövedelmező közgazdasági tevékenységet. Ez a szabadelpárt alkotta meg az 1876. cseléd-törvényt, mely a negyvennyolcas eszmékkel éles ellentétben áll. Megemlékezik a negyvennyolcas megelőző idők nemes küzdelmeiről, szól a lengyel nemesség harcáról, amely ellen a bécsi udvar a parasztságot lázította fel. 1876-ban a cseléd-törvény ellen Irányi Dániel vezette a küzdelmet, akit ezért doktrínérnek, sőt filantropnak csúfoltak. Ep a jelen törvénybe is átvett becsületsértési szakasz tárgyalásánál mondotta Irányi, hogy az egész tárgyalás emlékezteti arra, hogy a táblabírák a jobbágyság felszabadítása miatt forradalommal fenyegettek. A 1892. munkás-törvény ellen is a függetlenségi párt legjobbjai vezettek éles, kíméletlen támadást.

Attér ezután magára a javaslat bírálata. Beszéde végén Kossuth Lajos szellemére hivatkozva nem fogadja el a javaslatot.

(A kivándorlás ellen.)

Návay Lajos hosszasan védelmére kel a javaslatnak. Derestörvénynek mondták ezt a javaslatot. Kijelenti, hogy ha ez a javaslat derestörvényt hozna létre, ő volna az, aki a leghatározottabban küzdene ellene. Amíg gazda és

cseléd lesz, bizonyos felsőbbbségi viszony mindig megmarad közöttük. De hát megszegyénítő e a katonatisztekre nézve, ha a felsőbbbségnek engedelmeskednek, vagy a tisztviselőre nézve, ha a pragmatika értelmében szót fogad főnökének. Ugyanez a kapcsolat van gazda és munkás között. A javaslat nem akarja meggátolni a kivándorlást, csupán korlátozni akarja a kivándorlásra bujtogató ügynökök munkáját. A gazdasági munkások szervezkedését tökéletesen jogosultnak tartja. De ha a munkás esetleg teljesen meg van elégedve a sorsával és a budapesti központ egyszerűen felszólítja a csanádi munkásnépet a sztrájkra, nem a népvára, hanem a saját hatalmuk feltüntetésére, hát az ilyesmi ellen méltán akar rendszabályokat a javaslat. Meggyőződése, hogy ha ennek a javaslatnak létrehozásával nem is alkotott valami nagyot és dicsőt a kormány, annyi bizonyos, hogy ezzel a törvényt is egy lépést tett a nép sorsának javításán. A javaslatot elfogadja és elfogadásra ajánlja.

Ezzel az ülés véget ért.

A júniusi esküdtek.

Sorsolás a törvényszéken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

Az aradi királyi törvényszéken ma délelőtt sorsolták ki a júniusi esküdteket. Az esküdtképes aradi polgárok lajstromából a ciklusra 30 rendes és 10 pótesküdt került sorsolás alá, akiknek névsorát az alábbiakban közöljük. A sorsoláson Fábán Lajos dr., a törvényszék elnöke rendelkezett. A bíróság részéről jelen voltak Gallu József és Bittó József törvényszéki bírák, továbbá Lukácsy Miklós jegyző. Az ügyészséget Pogonyi Nándor dr., az aradi ügyvédi kamarát pedig Schütz Henrik dr. képviselte.

A sorsolás eredménye a következő:

Rendes esküdtek:

Lichtmann Manó terménykereskedő,
id. Halmi Andor földbirtokos,
Limbeck János temetésrendező,
Hajek Rezső vízvezetési igazgató,
Bruckner Sándor könyvelő,
Meisztrovics János sertéskereskedő,
Laczay Gyula bankhivatalnok,
Szilágyi Jakab asztalos,
Riesz Mátyás vegyeskereskedő,
Streicher Henrik üzletvezető,
Ring Lajos gyógyszerész,
Prekupás Illés dr. ügyvéd,
Zombory Béla borbély,
Oszwald Ferenc asztalos,
Hönig Frigyes harangöntő,
Bing Vilmos háztulajdonos,
Neuman Dániel-szeszgyáros,
Jakab Mór háztulajdonos,
Popovits Döme vízvezetési pénzbeszédő,
Feichtaler Márton kereskedő,
Daller Simon könyvelő,
Czermann János háztulajdonos,
Polcz József magánhivatalnok,
Nádas Gyula borkereskedő,
Rótsztein Mór fűszerkereskedő,
Neumann Ignác szatócs és vendéglős,
Brunner Béla divatkereskedő,
Órményi Gyula órák,
Rápásky Pál kádár,
Reich Henrik magánhivatalnok.

Pótesküdték:

Hehs Béla vezérigazgató,
Popovits Mihály bankhivatalnok,
Radó Károly dr. ügyvéd,
Dobra István háztulajdonos,
Obláth Béni ügynök,
Cseh Károly máv. altiszt,
Arnstein Gusztáv magánhivatalnok,
Trainer Antal nyug. máv. ellenőr,
Deutsch Izsó dr. ügyvéd,
Probszt Mihály építész.

A kisorsolt esküdtekről fölvevett jegyzéket átteszik Köller János kir. táblabíróhoz, mint az esküdtbírószék elnökéhez, aki minden egyes esküdttel közölni fogja az esküdti jelölésre való behívását.

Megvádolt képviselő.

Az aratósztrájk miatt.

Mezőfit sikkasztással gyanúsítják.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 16.

A nemzetközilek meg az újjászervezett szociálisták közt, akiknek Mezőfi Vilmos országgyűlési képviselő a vezérük, évek óta folyik elkezeredett háborúság. Mezőfinek pártja főképp a nemzeti eszmét is szolgáló agrár-munkásokból áll, s amikor arról volt szó a múlt esztendőben, hogy aratósztrájk lesz, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter nagy beszédet mondott a képviselőházban. Ez alkalommal Andrássy dicsérő hangon emlékezett meg Mezőfiről, kiemelve, hogy ennek a sztrájkra való izgatásban nem volt része, sőt mindent megteszt arra, hogy a nemzeti veszedelmet jelentő aratósztrájk ki ne törjön.

A beszéd után cikk jelent meg a nemzeti közli szociálisták Világszabadság című lapjában 1906. június 23-án. A cikk, melynek „Mezőfi megdicsérték” volt a címe, erősen megtámadta a képviselőt és szemére vetette, hogy a „börkabátosok” megvették, akiknek kedvéért maga is azon dolgozott, hogy a földmunkások szakszervezetét feloszlassák. A bántó közlemény miatt Mezőfi Vilmos sajtópört indított, *vágalmazás és becsületsértés* vádiát emelve a következő részletek alapján:

„Míg a belügyminiszter a mi szövetségünkön nem tudott kisütni semmit, addig Mezőfi-féle szövetségről kisüttött valamit. Kisüttötte azt, hogy kiünően dolgozik — a kizsákmányolók érdekében. A miniszter ez úgy mondja, hogy a nevezett szövetség a „békét” segíti elő. Mezőfi, a népcsalók király, heteken át járt a miniszter nyakára, hogy a mi szövetségünket oszlassa fel, majd aztán ő megmutatja, hogy a nyáron nem lesz aratósztrájk. A miniszter nem teljesítette Mezőfi Vilmos kívánságát, mert az öntudatos munkásság készen áll, meg kellett tehát elégednie azzal, hogy megdicsérték.”

Ezután a sértő kifejezések egész sora következik a panaszos képviselővel szemben.

Az inkriminált cikkért Takács József, Földmunkások Országos Szövetségének irnok állt a budapesti esküdtszék elé a mai tárgyaláson, melyen Döleschall dr. táblai bíró elnökölt. A panaszos képviselő Tarján Mihály dr. ügyvéd kíséretében jelent meg, a vádlott pedig Ladányi Ármin drt bizta meg a védelmével. Miután megalakították az esküdtszéket, a vádlott kihallgatása következett.

Takács József vádlott kijelenti, hogy magírta a bevádolt közleményt.

— Mondja el, mi indította önt a cikk megírására?

— A közérdek, hogy kellő világításba helyezzem a magánvádló viselkedését.

— Honnan győződött meg ön cikke adatáinak valóságáról?

— A képviselőházban Mezőfi úgy nyilatkozott, hogy nem izgat az aratósztrájk érdekében s hogy ő a nép barátja.

— Ön kizsákmányolókról beszél, kik azok?

— A földesurak.

— Azt is írja, hogy Mezőfi heteken át járt a miniszterhez, hogy oszlassa fel az öntudatos szövetségét, majd ő akkor megmutatja, hogy nem lesz aratósztrájk. Önöböl a pártember beszélt.

— Amit irtam, az igaz s bizonyítani tudom.

— Mit tud ön bizonyítani?

Ladányi védő: Erre majd én nyilatkozom. A törvény azt mondja, hogy aki igazat ír, az büntetni nem lehet. Nos hát én beigazolom

hogy Takács igazat irt. A törvény megengedi a kifejezések bizonyítását is. En nem azt fogom bizonyítani, hogy Mezőfi Vilmos népcsaló, mert ezt így bizonyítani nem lehet, de meglehet fogni olyan tényeket, amelyek bizonyíthatják a kifejezések jogosságát. En bizonyítani kívánom, hogy Mezőfi 1893-ban az *ujjászervezett szocialista párt egész vagyonát elsikkasztotta*. Tanum erre: Szász Adolf, Gál Gergely, Balog Imre. Igazolni kívánom, hogy Mezőfi üzérkedése leplezésére *meghamisította a könyveit*. Nemcsak meghamisította, de a könyvekből *lapokat is tépett ki*. Ezt fenti tanukkal óhajtom igazolni. Igazolni kívánom, hogy a „Szabad Szó”-ra előfizetéseket gyűjt, azért agitál, pedig ez nem pártja tulajdona, hanem saját lapja, továbbá, hogy Mezőfi népcsaló. Mezőfi a cikkeket sosem írja alá. A bíróság elé mindig strohmannokat állít.

Mezőfi Vilmos: Nem engedhetem, hogy az esküdt urak egy pillanatig is abban a hitben éljenek, hogy ezek a vádak igazak. A védő ur sportot üz abból, hogy engem itt piszkoljon. Tanui mind olyanok, akiket elcsaltak pártunktól. Ezekről elhiszem, hogy úgy vallanak, mint a karikacsapás. Az én számadásaimat hatóságilag is felülvizsgálták és rendben találták azokat. Tény az, hogy Pór János hamis tanúzás miatt feljelentett. Ebben mint teljesen alaptalan panaszban jogerősen megszüntették ellenem az eljárást. Hamisítással is vádol, de soha ellenem ily feljelentés nem tétetett. Visszautasítom egész lelkemből ezeket a támadásokat.

Tarján Mihály dr.: A vádlott tavaly többet magával betört Mezőfihez, ezért súlyos testi sértés és idegen vagyon rongálásért vád alá is van helyezve. Az, aki ilyen dolgokat követ el, meg becsületsértő és rágalmazó cikkeket ír, nem vehető érdemes ellenfélnek. A védő ur tanukra hivatkozott. De a vádak jogerősen megszüntette a törvényszék. Tehát a védő ur olyan dolgokat akar itt bizonyítani, amelyekben már Mezőfi fényes elégtételt kapott a bíróságoktól. Ezután Tarján jogerős ítéleteket olvas fel, amelyekkel igazolja, hogy több hivatkozott tanu Mezőfi panaszára jogerősen elítéltetett. Tessék bizonyítani azt, ami a cikkben írva van s amiért a sajtópör megindult.

Az esküdtek bűnösnek mondták ki a vádlottat úgy a rágalmazásban, mint a becsületsértésben, mire a bíróság két havi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte el Takács Józsefet. A védő semmisségi panaszt jelentett be.

Hangok az államfogházból.

Juriga fájdalmai.

Igy beszél egy tót.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 16.

Juriga Nándor országgyűlési képviselőt, tudvalevőleg, két évi államfogházra ítélték.

A pap képviselő most kezdte meg büntetését; mielőtt bement volna a fogházba, a következő levélben bucsuzott el választóitól:

Fájdalmas tót népem!

Panaszosan ugyan, de meg nem törve, emelem hozzád a fájdalmas válás hangját fogságom megkezdése alkalmával. Arcom verejtékével érted éltem és dolgoztam, érted áldozom minden sóhajomat, minden könyümet. Es bár rettenetes vihar törjön ki felettünk, törjön ketté a tölgy, hasadjon a szikla és rendüljön meg a föld, mi erősen megállunk helyünkön, mint a vár fala; a fekete föld nyelje el, aki áruló módjára visszalép.

Mi csak azt akarjuk, ami bennünket megillet, Isten, világok teremtője, előtted leborulunk, szegény népünkért irgalomra kérünk, e világ lábball tapodja, mit itt jóságot ad nekünk, megtagadja emberi jogunkat és az élet jogát. Háromez nagy isten, hallgasd meg a nép ezreit, bocsáss meg tévelygő fiaidnak. Ami hitünk és reményünk csak a Te jóságod: jó és örök isten, kedvezz életünknek.

Növérrek! Fivérrek! Emlékezzetek meg rólam egy Miatyánkkal és megvigasztaljátok lelkemet, ha csak egy levelezőlapot is küldtök. A leveleket elolvassa ugyan a felügyelő, de átadja. És ha utatok e tájakra vezet, álljatok meg. Jelentkezzetek az igazgatónál és délben 11—12-ig, délután háromnegyed 4-től háromnegyed 5-ig meg van engedve a látogatás. Vasárnap délutánra már délben kell jelentkezni. „Villámlik a Tatra fölött, vadul vágnak a villámok; ne féljünk, testvérek, hiszen azok el-tűnnek, de a tótok életben maradnak.”

Testvéretek: *Juriga Nándor*, Vác, államfogház

A vernisszázs.

A rendezés befejezése. — Erdélyi iskolák látogatása. — Tömeges tanu- és munkás-látogatások. — Bemutatás a sajtónak. — Megnyitás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

A pünkösdi vasárnapján megnyíló tárlat ajtóit mögött már befejeződött a rendezés legnagyobb része. Az iparosház hatalmas dísztermében tizenöt hatalmas falon foglalnak helyet a szebbnél szebb képek, míg a másik terembe nagyrészt a grafikai kiállításához tartozó tárgyak kerültek. A díszterem falai mellett hosszú sorban, modern állványokon foglalnak helyet legnevesebb szobrászaink művei. A rendezés munkája közül most végzik az utolsó simításokat a tárlat rendezői. A feljáratot babérfák fogják beszegni s a terem változatos képét ugyancsak virágdisz fogja még kellemesebbé tenni. Az iparosház homlokzatára kitűzik az Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat hatalmas nemzetiszín lobogóját, amely most első ízben fogja hirdetni a fáradságot és áldozatot nem ismerő kulturegyet munkásságának eredményét.

A tárlat igen kedvező előjelek között nyílik meg. Az aradi intelligencia körében már eddig is páratlan érdeklődés nyilvánul a művészi esemény iránt. Hogy az érdeklődést mily nagy mértékben sikerült felkelteni s hogy Aradnak művészi központtá emelése mily biztató előjelek között indul meg, arra nézve jellemző, hogy a társulat vezetősége két erdélyi középiskolától kapott levelet, amelyben a tanintézetek bejelentik, hogy tanulmányutat rendeznek Aradra, hogy itt megtekintsék az első komoly művészi nivón álló vidéki tárlatot. A rendezőség értesítette a két iskola igazgatóját, hogy a tanulóifjúság részére hajlandó messzemenő engedményeket nyújtani.

Hogy a társulat minél jobban megfelelhessen nagy kulturális hivatásának s hogy a művészet szeretetét minél szélesebb körben terjessze, az összes aradi tanintézetek ifjúsága részére lehetővé tette a tárlatnak pár filléért való megtekintését. A munkások között az egyesület munkásigazolványokat osztott szét. Ezek alapján a munkások 10 filléért tekinthetik meg a tárlatot. Ugy a tanulók, mint a munkások tömeglátogatása az előjelek szerint biztosítva van.

A tárlatot a sajtó munkásainak holnap, pénteken délután mutatják be. A megnyitás,

melynek aktusát *Varjassy* Lajos polgármester végzi, s amelyre Arad hivatali és katonai előkelőségei közül máris sokan ígérték meg részvételüket, vasárnap délelőtt kilenc órakor történik meg ünnepélyes formák között. A megnyitáson való részvételét eddig több művész is bejelentette. A vernisszázs napján egy korona lesz a belépő díj; a társulat tagjai azonban sem ekkor, sem a sétahangversenyeken *nem fizetnek*, mivel a tagsági jegy ingyenes belépésre jogosít. Akik bármily okból eddig nem váltották ki tagsági jegyüket, azok a pénztárnál az egész kiállítás tartama alatt átvehetik azokat.

A Lamm-ügy aktái lezárultak.

Az újrafelvételi kérelmet elutasították.

Nincs felebbezés!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

Lamm Hugó főhadnagy támadóinak, *Opreán* József és *Antali* Elemérnek ügye a mai nappal végleg eldőlt. Az újrafelvételi kérelmet, amelyet az aradi törvényszék annak idején a védő felfolyamodása folytán a nagyváradi táblához felterjesztett, a tábla elutasította, s ma ezt végzésileg közölte az aradi törvényszékkal. Azt a súlyos büntetést tehát, amelyet a törvényszék a vádlottakra mért, most már semmiféle hatalom sem veszi le róluk s az Árpád-téri éjjeli kalandért évek hosszú során át fognak a fegyházban sinylődni. A tábla végzése következtében a júniusi ciklus legérdekesebb esküdtszéki tárgyalásától esett el az aradi közönség.

A nagyváradi kir. tábla végzését szövegrinti szövegében a következőkben adjuk:

1481—1907. Bünt. szám.

U Felsége a király nevében!

A nagyváradi kir. ítélőtábla rablás büntette miatt jogerősen elítélt, jelenleg büntetését töltő *Opreán* József és *Antali* Elemér ellen folyamatba tett újrafelvételi bűnügyet, melyben az aradi kir. törvényszék 1907. évi április 13-án 5827. B. szám alatt végzést hozott, *Deutsch* Izsó dr. védőügyvédnek 1907. évi április hó 19-én 5543. B. szám alatt beadott felfolyamodása folytán 1907. évi május hó 8-ik napján tartott tanácsülésében felülvizsgálat alá vevén, következően

végzett:

A kir. ítélőtábla a felfolyamodást *elutasítja*.

Indokok:

A kir. törvényszék a végzésben kifejtett s e helyen is elfogadott indokai alapján helyesen állapította meg, hogy a beszerzett bizonyítékok nem támogatják kellően az újrafelvételi indítványban felhozott tények valószínűségét, miért is a Bp. 456 §. 4-ik bekezdése értelmében törvényes alapon tagadván meg az újrafelvételt, a védő által emiatt bejelentett felfolyamodást a Bp. 879. §. 4-ik bekezdése értelmében elutasítani kellett.

Nagyvárad, 1907. évi május hó 8-ik napján.

Medvigy Mihály, s. k. *Balogh Samu*, s. k. tanácselnök. előadó.

A tábla végzése ellen felebbezésnek nem lévén helye, a törvényszék által kimért büntetés véglegesnek tekinthető. A Rácváros virágainak ügye most már csak az esetben kerülhet újabb tárgyalás alá, ha újabb mentő tanukat sikerül lefedezni a védelemnek.

SPORT.

+ Fővárosi football csapat Aradon. Pünkösöd vasárnapján délután négy órakerdekes sportesemény lesz Aradon. Ekkor mérkőzik ugyanis a Budapesti Torna-Klubnak football csapata az Aradi Atletikai Klub football-csapatával. A mérkőzés az atletikai klubnak Török Gábor-utcai sporttelepén lesz.

+ Az „Aradi posta és távirada tisztviselő sport egyesület” e hó 17-én pénteken este 6 órakerdekes városi sörözőkban választmányi ülést tart, melyre a tagok föltétlenül megjelenését kéri ezután is az elnökség.

+ A pécsi tornaünnepély. A pünkösdi ünnepek alatt Pécsen tartandó kerületi tornaünnepélyben résztvevő tornászársakat arról értesíti az aradi Tornaegylet elnöksége, hogy az indulás holnap, pénteken este 9 óra 20 perckor lesz. Utirány: Arad, Budapest, Ujdombovár, Pécs, hova szombaton délután 4 órakerdekesnek meg a tornászok. Egyben kéri az elnökség a tornászokat, hogy a holnap este tartandó főpőbára és egyéb tudnivalók megbeszélése végett délután 6 órakerdekes a liceumi tornacsarnokban pontosan megjelenni sziveskedjenek.

A cselédtörvény megbukik.

A kisbirtokosok felzudultak.

A kormány sem bánja a kudarcot.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 16.

Lealázó a magyar parlamentre nézve, hogy a kormány már két napon át tárgyalja a cselédtörvényjavaslatot, amelyről maga is nagyon jól tudja, hogy jelenlegi formájában *sem most, sem később nem lesz belőle törvény*. A koalíciónak minapi együttes értekezletén, de meg azóta is alaposan meggyőződött *Darányi* és az egész kormány, hogy a javaslat, amely egyformán árt a kisbirtokosok és a cselédség osztályának, a parlament többségében akkora fölzudulást idézett elő, hogy keresztülhajtásáról szó sem lehet.

Mélységes hallgatásba csak az ezerholdas képviselők burkolóznak. Ez érthető is, mert őket legkevésbé érintik a javaslat rendelkezései. Annál erősebben ágálnak ellene a közép- és kisbirtokosok, akik most naponta teljes számmal vannak fel a Házba és nem titkolják azt a törekvésüket, hogy a javaslatot meg akarják bukítani. Teszik ezt elsősorban azért, mert a javaslat által rájuk rovandó terheket nem tudják elviselni, másodsor pedig azért, mert a cselédeket nem ok nélkül keseríti el a gazdák ellen, anélkül, hogy elejét venné a multban is előfordult surlódásoknak.

Már az együttes pártértekezleten is visszavetették volna a javaslatot, ha *Kossuth* Ferenc és *Darányi* Ignác nem forszírozzák a megszavazást és *Mezőssy* Béla államtitkár az állását nem köti hozzá. Ekkora nyomásnak azonban a képviselők nem tudtak ellentállni. Így történt azután, hogy *általánosságban* elfogadták a javaslatot.

De ennél, t. i. az általánosságban való megszavazásnál a képviselőházban sem jut tovább a javaslat. Már az általános vitánál annyi szépséghibát fedeznek majd fel a javaslatban és annyi módosítani valót találnak majd rajta, hogy a kormány még az általános vita, de legrosszabb esetben a részletes tárgyalás során levéteti a napirendről a javaslatot, amely így már

csak a nyári szünet után, vagyis ősszel kerülhetne folytatolagos tárgyalásra.

Ősszel azonban a cselédtörvény a földmivelésügyi miniszter írásztalában fog nyugodni egyrészt azért, mert a cselédkérdés rendezése akkor nem lesz aktuális, másrészt pedig azon okból, mert a törvényhozást nagyon igénybe veszik a költségvetési, az ujoncozási és legfőképpen a kiegyezési javaslatok. Így azután a javaslat ellenzőinek minden különösebb erőlködése nélkül egyelőre legalább lomtárba kerül a sok izgalmat keltett és igen kevés elismerésre talált javaslat.

Illojalitás tehát a kormány részéről, hogy oly törvénytervezet tárgyalására poscsékoltatja a Ház idejét, amelyről maga is tudja, hogy az ország törvénytárába nem kerül.

Enyelgés.

— A jobbágytörvény tárgyalása alatt. —

Fábry Károly (odakélt *Glesswein* kanonoknak, aki szítja, de elfogadja a javaslatot):

— *Glesswein*, *Glesswein*, aber reinen Wein!

Glesswein (felháborodva):

— Ugyan, ne fabrikáljon itt vicceket!

Az aggályos idegen.

Schächter Mózes letartóztatták.

Egy orosz hirlapíró kálváriája.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 16.

Még a mult évben történt, hogy a bártfai határrendőrség *Schächter* Mózes orosz hirlapíró, aki Oroszországból elmenekült, az 1903-ban idegenek letelepülésére vonatkozó törvény alapján mint *aggályos idegent* az egész ország területéről kitiltotta.

Schächter akkor Budapestre ment és ott tartózkodott. A bártfai határrendőrség megtudta ezt és átirt a budapesti főkapitánysághoz, hogy hajtsa végre a kitiltó végzést.

A VII. kerületi kapitányság erre előállította *Schächter* és a büntetőtörvénykönyv 70. §-a alapján tiltott visszatérés miatt 10 napi elzárásra ítélte és el akarta toloncolni.

A lapok akkor *Schächter* pártjára álltak és az ügy nagy port vert fel, közben *Schächter* a belügyminisztériót az eljárás újrafelvételét kérte. A belügyminiszter elkérte a bártfai határrendőrség aktáit és az ügy elintézéséig *Schächter* Budapesten megtűrte.

Schächter itten francia leckék adásával foglalkozott és cikkeket irt, melyeket egy előkelő magyar író fordított magyarra és amelyek több lapban meg is jelentek.

A belügyminisztériumban néhány nappal ezelőtt befejezték a vizsgálatot és a bártfai határrendőrség ítéletét indokainál fogva teljes egészében helybenhagyták, amiről a határrendőrséget értesítették.

A határrendőrség sürgősen átirt a főkapitánysághoz, hogy a most már jogerős ítéletet hajtsa végre.

Ennek alapján ma reggel öt órakerdekes *Schächter*nek Nyár-utca 12. szám alatti lakásán megjelent két detektív és a még ágyban fekvő *Schächter*et *letartóztatottak nyilvánították*.

Schächter ellenszegülés nélkül követte a detektíveket, akik kocsin szállították a toloncházba, ahol a toloncház vezetője, *Lassner* Gusztáv rendőrtanácsos közölte vele, hogy miért ál-

litották elő és hogy az országból a kitiltó végzés meghozása után el fogják toloncolni.

Schächter felesége súlyos betegen fekszik lakásán, a szerencsétlen asszonyon *Taufer* tanár néhány nappal ezelőtt végzett nehéz műtétet és *Schächter* a toloncházban csak azon sopánkodik, hogy felesége *nem fogja túlélni a mai napot*.

Schächter barátai, akik azonnal értesültek a letartóztatásról, mozgalmat indítottak, hogy a kitiltást kegyelmi uton hatályon kívül helyezzék, mert *Schächter* itt tartózkodása óta kifogástalanul viselkedett.

Nincs leszerelés.

A hármasszövetség megakadályozza.

Fegyverkezni! Fegyverkezni!

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

Már egész nyíltan, határozottan s minden fentartás nélkül hirdetik a hármasszövetség hivatalos érkei, hogy a hágai konferencián szolidárisan fognak eljárni. Anglia javaslatát, mely a fegyverkezés korlátozására vonatkozik, kerekre, mereven és a képzelhető legnagyobb energiával *vissza fogják utasítani*. Annyira szolidárisak ebben a kérdésben, hogy közmegegyezés szerint nem is fognak résztvenni a javaslat tárgyalásán.

Szinte bizonyos volt, hogy ebben a kérdésben nem lesz differencia a hármasszövetségben. A hosszú idő alatt, amíg ez a szövetség tartott, a népek javáért semmit sem tettek. Tisztán hatalmi szempontok voltak azok, amelyek a hármasszövetséget megalkották: hatalmi kérdések és nézőpontok tartották össze eddigéig is. Amit a népek javáért tettek, az csak látszat volt: a háboru kitörésének megakadályozása és az ugynevezett európai egyensúly megtartása. De tudja az egész világ, hogy ez a több mint negyedszázad óta tartó békeakció, melyre a hármasszövetség tagjai oly büszkék, a népeknek súlyos, csaknem elviselhetetlen átkává lett.

Mert a népeknek ez idő alatt nem a vérük folyt, hanem a verejtékük és azonkívül a bőrük nyuzódott le. Ha a népek a békét élvezni akarják, fizessenek érte. Ez volt a hármasszövetség ki nem mondott jelszava. A fegyverkezés egy percig sem szünetelt az egész idő alatt. Mind nagyobb és nagyobb terhek neheztedek a nép vállaira, amely csak úgy roskadozott az iszonyu teher alatt. Negyedszázad alatt bizonyára nem lett volna szükség ily roppant fegyverkezésre; hisz csak az egyes birodalmak benső rendjének fenntartására kellett a hadseregeknek szorítózkodni.

De azért ki lehet számítani, hogy több mint negyed század óta mekkora összeget nyelt el a fegyverkezés, amely összeg a maga rettenetes egészében a népek verejtékéből került ki. Ha mindazt, amit fegyverkezésre költöttek, produktív munkára fordították volna, vajjon hol tartana már a világ?

Most adódott volna egy alkalom, amikor legalább látszólag kifejezhetné volna a hármasszövetség jóakarátát a népek iránt. Hisz Angliának a fegyverkezés korlátozására vonatkozó javaslata inkább csak akadémikus, mint gyakorlati értékű. Ha föl is veti a javaslatot Angolország képviselője, az még nem azt jelenti, hogy a hatalmak leszerelnek. De a hármasszövetség és különösen az osztrák-magyar monarchia attól fél, hogy részt véve a tárgyalásban, azt a látszatot kelti, mintha hozzá is járul-

volna. Ezt pedig a világ minden kincséért sem akarja elhittetni a világgal.

Olaszország és Ausztria-Magyarország mindenképpen viselkedtek, csak úgy nem, mint szövetségesek. Sőt még most sem némultak el a jóslatok, amelyek hirdetik, hogy a háború a magyar-osztrák birodalom és Olaszország közt *elkerülhetetlen*. De azért ebben a kérdésben, az örökös fegyverkezés kérdésében az első szóra megértik egymást és oly szolidárisak egymással, hogy szinte csókolóznak. Hisz a népek kiszákmányolásáról, kiszípolozásáról és egy nagy, hatalmas eszme elnyomásáról van szó. Hogy az ördögbe ne értenék meg egymást s hogyan volnának szolidárisak? Mindaddig azok fognak maradni, amíg a nép öntudatra nem ébred. Ausztriában már ébrednek is.

Májusi divat.

— Párisi levél. —

Páris, május 14.

Hát hiába minden, mégis csak a május a leggyönyörűbb hónapja az esztendőnek s talán sehol sem olyan szép, mint épen Párisban. Hiába tűz a nap úgy, mintha már javában benne lennénk a kánikulában: nekünk a május a tavasz és semmi közünk a hőmérőkhöz. És micsoda gyönyörűség a sok színből-szebb nyári ruha. A napsugártól tündöklő napok mind kicsalták a selyemgáz, himzett voál, barézs és csipkeruhákat, valamennyit Mária Lujza-formában. Hozzá virággal gazdagon díszített lószőrkalapok: színes szalmakalapok strucc-tollal díszítve; apró Niniche-formák szintén virággal. És milyen szépek a napernyők! A legszebbje valódi csipkéből készült, csillammal hímézve, aminek elképzelhetetlen hatása van, amikor a nap rátűz. Gyönyörűek a virágrojtos chinéernyők is: a piros ernyők aranysárga selyemcsipkeszegélyvel stb.

Egyebekben hallatlan fényűzést fejtenek ki a párisi asszonyok. Már a téli idény is kincset érő ruhákat teremtett, de ha most akad egy olyan szabó, aki valami kis újítással áll elő, azt egyszerűen alig lehet megfizetni. Láttam például egy gipürdiszes bársonyköpenyt, amelynek ezer frank volt az ára. Egy himzett fehér kínai krep ruha éppen megegyezően annyiba került.

A fehér ruha mégis a legdivatosabb és az lehet vászon, selyem, gáz, kínai krep vagy kásmir — egyformán szép és mostanában még idősebb hölgyek is fehér ruhát viselnek. Igazuk van: nincs az a tisztességes nő, aki ne vehetne fel fehér ruhát, feltéve, hogy az a korához illően van szabva és mindenekelőtt egyszerű.

Amint már ismételtelen megmondtam: a ruhák fődíszét a csipke képezi. Már most képzeljünk el egy-egy elegáns hölgyet, akinek módjában van valódi csipkével díszíteni a ruháját! Akinek, mint például Vanderbilt kisasszonynak, az teljesen mellékes, 5000 frankba, vagy többre kerül-e az írlandi csipke, amelyet a ruhájára varrnak! De azért szép ám a kevésbé drága csipke is, főként, ha izlés vezette a kezét, amely a ruhára illesztette.

Leve'eimben mindig felsorolom a gazdagok divatját — de csak példának, mintának, hogy aztán a jóízű leszűrje belőle a magának való. Mert hiszen nem mindenkinek adatott meg, hogy vagyont költessen a ruhájára s nem mindig az a ruha a legszebb, amelyre vagyont költöttek. Az izléses egyszerűség néha sokkal szebb mint az izléstelenül egymásra halmozott drágaság.

Nagy a fényűzés selyem alsókban is: de lám, akik gazdálkodni tudnak, azok veszik a kész, gyönyörű csipkefodrokat 5 - 10 franknyi árban és két-három ilyen fodorral mindig megfelelően elegáns az alsójok is.

Délelőttre természetesen a rövid s lehetőleg angol ruha járja: de egyébként az uszályos ruha

uralkodik, mert ezt kecsesen fölemelik és kilátszik alóla a világ legformásabb cipellője, aminőt Párison kívül sehol sem szabnak így. — talán a párisi nő lába okozza ezt — nem tudom, semmiesetre sem illik állítanom, bár szabad elfogultnak lennem, hiszen magam is párisi asszony vagyok.

Yvette.

Muszáj szavazni.

★

A polgárság védekezik.

Arad, május 16.

Odaát, a Lajthán túl két nap alatt rombadőlt egy világ. Egy világ, amelynek eszméi elmaradtak a kor szellemétől s a melyet lerombolt a leghatalmasabb erő: a népakarat, amely eddig nem találta meg a maga megnyilvánulását s amely most, hogy először jutott a maga igazi szavához, első-pőrt egy csomó pártot, kisebbséggé tette a többséget és a jövődő perspektíváját egész más irányban nyitotta meg, mint aminőben eddig keresték. Két napi választási harc után hatalmas diadalt arattak a szociálisták, akik ma már majorizálják az osztrák törvényhozásban a polgári pártokat.

A választásnak talán legérdekesebb mozzanata a kötelező választójog-gyakorlás volt. Sokan érthetetlennek találják, hogy miért ez a kényszer, — holott a kötelező választás behozatalának okai egyenesen a polgári társadalom lélektanából folynak. Annak a társadalomnak a lélektanából, amely ma már szinte enerváltan fogadja az ellene intézett támadásokat s amely a szociálista irányzattal szemben csak akkor ébred öntudatra, ha a saját zsebéből van szó. A munkásosztályban él az „osztályöntudat, amelyet a szociálista lépten nyomon ki is domborít, hogy ezzel is dokumentálja a polgári társadalomtól való különállását. A polgári társadalom azonban öntudatlanul éli napjait. Megy minden magától. A gép forog, az alkotó pihenhet. Es pihen is. Itt-ott, amikor arról esik szó, hogy a polgári osztályllyal szemben a halódó, de meghalni nem akaró feudálizmus előjogokat akar szerezni: olyankor még felforr a *citoyen*-ek régi vére, a hajdan pezsgő, forrongó, alkotni és uralkodni vágyó. De a „negyedik osztályt,“ a szociálistákat ma a polgárok épp olyan szemüvegen nézik, mint a versaillesi udvar arisztokratái azokat, akik később lerombolták a Bastillet.

— Nincs kenyerük? Egyenek kalácsot! — ez volt a Maria Antoinette véleménye az éhező népről. Es amikor a szöke fő, a királyasszony feje legördült a törzséről, a *citoyen*-ek a vér izgalmanak paroxizmusában bizonyították be, hogy a kenyérgörög olyan kérdés, amit esetleg vér árán is, de el kell intézni.

A mai polgári társadalom is teljes indolenciával nézi a szociálisták terjeszkedését. Itt-ott hallatszik egy-egy felszisszenés. A sztrájkok, az ipari termékek árának emelkedése fáj. Es itt-ott igyekeznek is valamit tenni a veszedelem ellen: törvényekkel, büntetésekkel. De intézményekkel társadalmi mozgalmakat sohasem lehet megállítani. A törvények nem állhatják útját a társadalmi akciónak. Az egyetlen mód, amelylyel, ha megakadályozni nem is, de késleltetni kell az evolúció teljességét, csakis társadalmi akció lehet. Szervezkedés ellen szervezkedés, bojkott ellen bojkott, sztrájk ellen kímicsau. Mert volta-

képen ez a társadalmi harc ma már csak a gazdasági kérdések körül forog. A jogok teljes egyenlőségét a polgári elemnek csak egy elenyésző töredéke ellenzi. Es a gazdasági harc is csak amolyan elernyed, komolyabb jelleg nélkül való. A polgári társadalom a harcba küldi a maga exponenseit, például Magyarországon es Ausztriában a kormányt. Perelj uram, perőim-mel . . .

Ez az indolencia volt az oka, hogy Ausztriában behozták a kötelező szavazást. Beck megérezte a közelgő vihar előszelét es egyenesen reá akarta kényszeríteni a polgári társadalmat, hogy védekezzen. 1000 korona pénzbírságot arra, aki nem szavaz! A katonát is főbelövik, ha nem akar az ellenség ellen harcolni. A katona sem haragszik arra, akibe belekonfettiz egy-két Mannlicher-golyót. A polgár sem haragszik a szociálistára, az egyén nem visel harcot az egyénnel. Sőt. A polgár „bizonyos mértékben“ maga is szociálistának vallia magát. Es amíg a munkásban él, ébren van annak a tudata, hogy azo: o:ítsa magát az osztályabeliekkel, amíg a szociálistát megtanítják reá, hogy az egyén nem egyéb, mint része a nagy összességnek: addig a polgári elemhez tartozókban nincs meg az összetartás hatalmas ereje. Törvény, kényszerítő törvény kell hozzá, hogy az egész polgári társadalmat bele lehessen hajtani a harcba.

Ez a magyarázata a kötelező szavazásnak. Es ez a magyarázat szomorú képét mutatja annak, hogy az a hatalmasan felépített rend, amelyet alkotói örök időkre szólónak tartottak, mint veszt el maga alól a talajt a polgári elem nemtörődömsége, elernyedtsége miatt.

A struc is a homokba dugja a fejét, ha a számum közeledését érzi.

A vashid ügye.

A kisajátítást jóváhagyták.

Kezdődhet az építkezés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 16.

A vashidak építése es a körtöltés kiépítése elé tudvalevőleg egy formahiba miatt gördült akadály, amelyet azonban már véglegesen elhárítottak s így most mi sem áll útjában annak, hogy a körtöltés es a hidak építkezését megkezdjék. A végleges miniszteri döntés azért szenvedett néhány hónapi késedelmet, mert a körtöltés kiépítéséhez es az ujaradi vashid feljárójához szükséges területek kisajátítása körül egy kis formahiba történt.

A kereskedelemi miniszterium ugyanis megadta a városnak a jogot a kisajátításhoz, de a kisajátítási eljárást még nem rendelte el. A közigazgatási bizottság úgy értelmezte a miniszter leiratát, hogy a kisajátítási eljárást is elrendeli. A bizottság Steinhardt Mór dr. törvényhatósági bizottsági tag elnöklete alatt albizottságot küldött ki, amely a kisajátítási eljárást megtartotta es az iratokat jóváhagyás végett felterjesztette a kereskedelmi miniszterhez.

A miniszter nemsokára leiratot intézett a városhoz es tudatta, hogy a kisajátítási eljárást megsemmisíti, mert azt nem rendelte el es újabb eljárás megtartására utasította a közigazgatási bizottságot. Az albizottság a miniszteri rende-

let értelmében újból megtartotta a kisajátítási eljárást és az iratokat ismételten felküldte a miniszterhez.

Ma érkezett le *Steinhardt* Mór bizottsági elnökhöz a kereskedelmi miniszter leirata, amelyben értesíti, hogy a vashid feljárójának és a körtöltés kiépítéséhez szükséges területek kisajátítására vonatkozó eljárást *jóváhagyta*. A miniszter egyuttal az összes iratokat leküldötte és a bizottságot a további eljárás foganatosítására utasította.

Mint lapunk mai számában megírtuk, most már megtörtént a végleges miniszteri döntés a vashidak ügyében. A tegnapi minisztertanács ugyanis jóváhagyta a kereskedelemügyi miniszternek előterjesztését, amely a hidak végleges fölépítését a szükséges töltések emelése miatt 1909. május hó elsejére tolja ki. Kossuth Ferenc miniszter rendelete három nap múlva érkezik le a városhoz, amely az árlejtési föltételeket nemsokára meg fogja állapítani.

Sóhaj a fogházból.

— Egy ítélethez. —

Opresán és Antall (az Árpád-téri jónévű cég tagjai a tábla helybenhagyó ítéletének hallatára felsóhajtanak):

— *Minket ugyan helybenhagytak!*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Don Juan. Az olasz gyermekopera vendégjátéka.

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap: A „The Olympia” mozgófénykép színház három előadása: délután 3¼, 5¼ és este 8 órakor. (Nyári színház.)

Carmen.

— Az olasz gyermekopera vendégjátéka. —

A hatás fokmérője rendszeren a közönség hangulata, ma ez a hangulat, különösen a harmadik felvonás végén, valóságos extázisba ment át, a lelkesültség olyan elementáris erővel tört ki, melyhez hasonlót keveset jegyezhetünk fel. Ezeket az olasz gyerekeket nem is szabad jóakaratu vállveregetéssel kezelni, ezek kiforrott művészek, akiket csak a rosszakaratu nagyképűség nem honorál érdemük szerint. A mai Carmen előadás precizitás, művészi felfogás és interpretálás tekintetében a legkényesebb zenei művészi igényeket is kielégítette, sőt olyan elsőrangú gyönyörűséget szerzett, amilyenben a legkiválóbb művészet részesítheti az embert. *Piacentini* kisasszony adta Carment, kifogástalan énekművészettel, minden tulzástól ment játékkal. Majdnem minden ének-számát megtapsolták. Hatalmas volt Don José szerepében E. *Ghirotti*. Egy gyönyörű szép tizenkétéves fiú, kinek művészete a legnagyobb meglepetést váltotta ki a közönségből. Szemmel láthatólag nőtt az a fiú a színpadon, mikor Don José lobogó szenvedéllyel megrajzolt szerepét megdöbbenő színjátszással vitte színpadra. Minden mozdulata, arcjátéka, kifejezésteljes éneke a legnagyobb művészet bélyegét viselte magán, és a hatás, amit játékaival aratott, egyszerűen szenzációs volt. A harmadik felvonás után a tomboló lelkesedés *tizenhét* szólította a lámpák elé. Az előadás végén pedig ülve maradt a közönség és percekig tapsolta ezt a bámulatos fiút. Kitűnő Escamilló volt *Ricciolini*, a torreador dalát meg kellett ismételnie. Micaela szerepében *Bianchi* kisasszony énekelt gyönyörűen. A kar ma is tökéletes volt.

A kis művészek szombati előadása elmarad, mert innét Konstantinápolyba kell menniök és hajójuk Constanzából hétfőn indul. Holnap este lépnek fel utoljára a Don Juanban.

H. G.

* **Az olasz gyermekopera bucsuja.** Az öt estére tervezett vendégjáték egy estével meg rövidült. Mari az ezred leánya című opera elmarad, így holnap utolsó előadásul Mozart legszebb operája: Don Juan kerül színre. A zseniális olasz gyermektársulat teljesen meghódította az aradi közönséget. Amit ezek az embercsemeték nyújtanak, a legőszintébb bámulatra kelti a szemlélőt s ezek a vendégjátékok bizonyára maradandó emlékeket hagynak a közönség lelkében. A holnap színre kerülő Don Juan a legkitűnőbb szereposztással megy s az eddigi kiváló estékkel szemben is még fokozatot jelent művészi élvezetben.

* **A nyári szinkör megnyitása.** A The „Olympia” nagy mozgófénykép-vállalat igazgató-mérnökei ma délelőtt megérkeztek és felmérték a szinkört, hogy elhelyeztethessék az óriási gépet, amelylyel vetítik a képeket. Minden készen várja a szinkör megnyitást. Az első előadás vasárnap, pünkösd első napján délután három és fél órakor lesz megtartva, mérsékelt helyárral. Ezt követi egy másik délutáni előadás, szintén mérsékelt helyárral. Este nyolc órakor lesz a nagy megnyitó előadás, bővített műsorral és rendes helyárral. A műsor oly magas színvonalon áll, hogy a külföld, de leginkább a romániai vállalkozók szeretnék a The Olympia mozgófénykép-színházat meggyerni, amiért is már alkudoznak a vállalattal. A teljes műsort a napi lapokban és a falragaszokon legközelebb teszik közzé.

* **A „Fővárosi Cabaret” előadásai.** A fővárosi Cabaret (Bonbonniere) e hó 18-án szombaton kezdi meg vendégjátékát városunkban, a Központi szállóda (Nagy Lajos) kerthelyiségében. A társulat a legkiválóbb művészi erőkből áll. A tagok névsora a következő: Kondor Ernő igazgató, Erdős Richard, a magy. kir. Operaház tagja, mint vendég, László Rózsi, Szécsi Magda, Balogh Erzsébet, Nyáray Antal, Huszár Károly. Conferancier: Nagy Endre, a kitűnő nevű író. Karmester: Hetényi (Heidelberg) Albert ismert zeneszerző. Az előadandó művek irodalmi színvonaláról legfényesebb tanúságot tesz a szerzők névsora: Bródy Sándor, Heltai Jenő, Molnár Ferenc, Pásztor Árpád, Nagy Endre, Fényes Samu, Gábor Andor, Nádas Sándor, Faragó Jenő stb. A Cabaret hat napig, e hó 23-ig marad városunkban s addig naponta, minden második napon változó műsorral tartja előadásait. Kedvezőtlen idő esetén az előadásokat a nagyteremben tartják meg. Jegyek előre válthatók ifj. Klein Mór könyvkereskedésében és a Központi Szállóda irodájában, valamint az előadás napján a Cabaret pénztáránál.

MULATSÁGOK.

(=) **Majális a Csálában.** Az Erzsébetvárosi Testvériség Agghonvédeket segélyező asztaltársaság 1907. évi május hó 19-én, pünkösd vasárnapján az aradi agghonvédek felruházására és segélyezésére a csálai nagyerdőben tűzijátékkal egybekötött majálist rendez. Kivonulás reggel 7 órakor Fritz József „Mókushoz” címzett vendéglőjéből (Erzsébet külváros Választó-utca 16. sz.) Tánc kezdete délután 2 órakor, vége 20-án reggel 2 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a majális május hó 26-án tartatik meg.

Az ártatlan Wölflingé.

Aki nem erőszakoskodik.

Beszélgetés Adamovits Vilmával.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 16

Több ízben megírtuk, hogy *Wölfling* Lipót válik a feleségétől. A válásra az adott okot, hogy a volt főherceg felesége a tulzó Tolstojánusok: a természetes életmódot folytatók hive lett. A válópör most folyik a *zürichi* törvényszék előtt. Ebből az alkalomból egy újságíró beszélgetést folytatott *Wölfling* nével, aki kijelentette, hogy nem ő adott okot a válásra. Az intervjuról az alábbi tudósítást kapjuk: Egy *zürichi* újságíró ma meglátogatta *Wölfling* Lipótnét és erről a látogatásról a következőket írja:

Az a két emeletes villa, melyben *Wölfling* Lipótné lakik, pompás kertek közül néz a tóra. Az első emeleten egy polgári családnál találtam rá. Lakásának még csak külön bejárata sincsen. Pufók svájci cselédleány nyitott ajtót. Névjegyet az utcai szobában adta le, ahonnan egy nyulánk. szőke, merész nézésű leány jött a fogadásomra. Bécsi német akcentussal beszélt. Miután megmondtam neki, hogy mi járatban vagyok, kellemesen csevegve adta elő, hogy mint energikusabb természetű, ő van megbizva az újságírók elutasításával. Különben huga *Wölfling* Lipótnénak és a maga részéről is haragot tart a sajtóval, amely róla is sokat írt, minden ok nélkül.

— Persze, — folytatta a fiatal nő — miután színész nő vagyok, azt hiszik, hogy rólam mindent szabad írni.

Majd *Wölfling* Lipótra fordítottuk a szót, mire a válófélben levő asszony huga a következőket mondta:

— *Wölfling* válókeresetében több rendbeli válási okot sorolt föl, amelyeknek természetesen semmi alapjuk sincsen.

— Igaz e, — kérdezte az újságíró, — hogy ő nagysága különös életmódot folytatott, vegetáriánus és megveti a modern ruházódást.

— Igen, a nővérem egészségi szempontból nem él hussal, de minden egyéb mese. Férjét szereti, de a válás elé nem gördit semmiféle akadályt. Ezt tiltja asszonyi büszkesége. A minapi törvényszéki kézbesítést azért nem fogadta el, mert franciául nem tud és így nem értette meg a tartalmát.

Amikor az újságíró csodálkozását fejezte ki, hogy *Wölfling* né nem fogad ügyvédet, a leány ezt felelte:

— A nővéremnek nincs szüksége ügyvédre, mert ő ártatlan és nem adott okot a válásra. Ez majd megvált a tárgyaláson, amelynél meg fog jelenni és személyesen adja elő védelmét. O nagyon nemes lelkű nő és ha *Wölfling* nem akarja, nem fogja magát ráerőszakolni.

Az újságíró és a leány beszélgetését *Wölfling* né belépése szakította félbe. Nagyon kellemes megjelenés, üde arcú szőke asszony. Afféle bécsi szépség. Egyszerű pongyolában volt, amely épen nem tanuskodik a ruha iránti undorról. Legföljebb 24 évesnek látszik, bár némi fáradtság is látható a beszédén.

— Elunatkoztam odabenn, — kezdte a szót a volt főherceg felesége, — míg maguk itt diskurálnak. Ennek köszönheti uram, hogy láthat, mert máskor csak a hugom intézi el a látogatókat. Ő ehhez jobban ért.

Az újságíró azután sorba vette mindazt, amit az asszony hugával már egyszer megtárgyalt. *Wölfling* né mindezt jóvá is hagyta.

— A jövőre nézve azt tudjuk csak, hogy

Nem tudunk semmit. Valószínűnek tartjuk, hogy az említett törvényszéki átiratot német nyelven fogják velünk közölni. Olyan törvényszék talán csak nincs, amely meghallgatásom nélkül hozna ítéletet. Egyelőre Zürichben maradunk s nyugalommal bevárjuk az ítéletet. Nagyon kellemesen érezzük magunkat itten.

Ezzel a beszélgetés véget ért

HIREK.

Az osztrák zene-bona.

Arad, május 16.

Ausztria még mindig a választások meglepő eredményének hatása alatt áll. A vezető politikai körök is tanácstalanul állanak a választás-adta új helyzettel szemben, amelynek végleges kialakulása azonban csak a május 23-ikán tartandó pótválasztások után várható. Mai távirati tudósításunk a következő:

Bécs, május 16. Az első választási nap eredményeiről az alábbi statisztikát állították össze:

234 választásnak végeredménye van, míg 175 kerületben pótválasztás vált szükségessé.

Az egyes pártok pontos számaránya a következő: keresztényszocialisták 58, szociáldemokraták (35 német, 19 cseh, 1 olasz és 1 ruthén) összesen 56, német klerikális 26, szlovén klerikális 17, német szabadelvű 10, német agrár 8, német néppárt 6, olasz konzervatív 6, cseh agrár 5, ifju ruthén 5, radikális ruthén 5, ifju cseh 4, lengyel néppárt 4, allddeutsch 4, ó-cseh 3, cseh klerikális 3, lengyel centrum 3, horvát 2, román 2, lengyel konzervatív 2, cseh nemzeti szocialista 1, szlovén szabadelvű 1, nagylengyel 1, ó-ruthén 1, olasz szabadelvű 1, pártönkivüli 1.

Bécs, május 16. A legtöbb pótválasztásba nemzetközi szociáldemokrata kerül. Megválasztásuk attól függ, hogy a polgári pártok nemzetiségi és gazdasági ellentéteik mellett miképpen viselkednek a polgári pártokhoz tartozó jelöltekkel szemben. Ha a szabadelvűpártok, — ami valószínű — a konzervatív, klerikális és agrárjelöltekkel szemben, a szocialista jelöltre adják le szavazataikat, a pótválasztások legnagyobb részéből a szociáldemokraták kerülnek ki győztesen. A szocialisták viszont mindenütt a szabadelvű jelöltek támogatni a reakciók ellenében, amint azt már tegnapi párthatározatukban is kimondták. Érdekes, hogy a keresztény-szocialisták, akik mindenkor a legádázabb küzdelmet folytatták a szabadelvűek ellen, most közeledést kerestek hozzájuk, de a szabadelvűek tudni sem akarnak erről az ideiglenes szövetezésről, még annak az árán sem, hogy így a pótválasztáson egy-két bécsi mandátumot elveszítene.

Trieszt, május 16. Az olasz nemzetiségiek elhatározták, hogy a pótválasztásokon nem vesznek részt. A lapok tele vannak azoknak az erőszakosságoknak a részleteivel, melyeket a szociáldemokraták a választás napján elkövettek. A szocialisták az utcán sok embert feltartóztattak, átkutattak, vagy pedig átadták a rendőrségnek. A választási helyiségek előtt olyan nagy volt a tolongás, hogy sok választó elájult. Más választókat rutul elpáholtak.

Bécs, május 16. Eddig 58 szociáldemokratát választottak, kik közül 34 német, 22 cseh, 1 olasz és 1 lengyel. A szociáldemokraták még 113 pótválasztásban vesznek részt.

— **Kitüntetések egy merénylet meghiusításáért.** Brassó-ból táviratozzák: *Károly* román király *Hencz Géza* brassói rendőrkapitánynak a román koronarend kereszt-

jét adományozta, öt rendőrnek pedig egyéb román kitüntetésekkel küldetett. A kitüntetésekben az a legérdekesebb, hogy a rendőrközegek azért kapták meg, mert 1905. szeptember havában *ők akadályozták meg egy anarchista merényletet*, amelyet Brassóban akartak a hazautazó román király ellen elkövetni. Megjegyzendő, hogy a merénylet hírére akkor légből kapott koholmánynak nyilvánították.

— **A képviselőválasztók névjegyzéke.** Arad város központi választmánya a belügyminiszter rendeletére tudvalevőleg elkészítette az 1908. évi képviselőválasztók névjegyzékét és 15 napi közszemlére tette ki. Tegnap járt le a terminus, amely alatt nagyszámban érkeztek a felszólamlások a polgármesteri hivatalhoz. A központi választmány a legközelebbi időben kezdi meg a felszólamlások tárgyalását.

— **Az alkotmánybiztosítékok beterjesztése.** Budapest-ről táviratozzák: *Andrássy Gyula* gróf ma a képviselőház folyosóján kijelentette, hogy legközelebb beterjeszti az alkotmánybiztosítékokról szóló törvényjavaslatot és hogy még a mostani időszakban, tehát a nyári szünet előtt szeretné letárgyaltatni. A Ház pünkösdi vakációja szombaton kezdődik és a jövő hét csütörtökjéig tart.

— **Munkások és rendőrök harca.** Zágráb-ból táviratozzák: Ma reggel munkások és rendőrség között *véres összeütközés* volt. Pár nap óta sztrájkolnak a *Frank Henrik és fia* féle pótkávégyár munkásai. A sztrájkolók, hogy a dolgozó munkásokat munkájukban megakadályozzák, a Société d'Importation de Chene fűrésztelep munkásait hívták segítségül. Ezek ma reggel, számra mintegy 600-an, megjelentek a Frank gyár előtt és elzárták az utat, hogy a gyárba való bejárást megakadályozzák. Lovasrendőrök megakarták tisztítani az utcákat, a munkások azonban közáporral fogadták őket, minek következtében közülük ketten megsebesültek. A rendőrség ezzel kardot rántott és úgy kergette szét a munkásokat, akik közül szintén kettő megsebesült.

— **A magyar-horvát alkudozás.** Budapest-ről táviratozzák: *Wekerle Sándor*, *Kossuth Ferenc* és *Andrássy Gyula* minisztereknek tanácskozása a horvát képviselőkkel 4 óráig tartott. Ülés után egy horvát politikus kijelentette, hogy *megegyezés nem történt* s holnap folytatják a tanácskozást. Zágrábban ez a hír nagy izgatottságot keltett.

Későbbi távirat jelenti: A horvát képviselők ma délután fél öt órakor értekezletet tartottak, amelyen *Pejacsevic* Tivadar gróf horvát bán és *Nikolics* osztályfőnök is résztvettek. Az értekezleten ismertették a délelőtti tanácskozás eredményét, amelyről megállapítható, hogy a kormány és a horvátok között senmiféle közeledés nem történt. Minden egyes képviselő hangoztatta, hogy a horvát koalíció nem térhet el álláspontjától s ha pünkösdig nem jön létre a megegyezés, akkor a horvátok lemondanak mandátumukról és így a vasutas-törvényjavaslatokat, még ha a Ház meg is szavazza, Horvátországban nem lehet kihirdetni. A magyar kormány erre föl kellene oszlatnia a horvát országgyűlést, de ezzel nem érne célt, mert az új képviselők sem fogadnák el a vasutas-javaslatokat a jelenlegi formájukban.

— **Meghalt Buzelka.** Budapest-ről táviratozzák: Egy jókedvű öregember halt meg a fővárosban: *Baranyai* Ágoston táncmester, a *Bu-*

zelka mulató ismert tulajdonosa. *Baranyai*, akit egész mai Budapest *Buzelka* néven ismert, 70 évet élt és természetes fia volt egy, a hatvanas években elhalt bárónak. Hogy milyen viszony volt az apa és fia között, arra jellemző, hogy amikor a báró halála előtt — nyilván lelkiismeretfurdalásból — felajánlotta nevét és vagyonát *Buzelkának*, ez dacosan kijelentette:

— *Nem kell semmi, megvetem a vagyonát meg a nevét is.*

A hetvenes évek elején nyitotta meg akácfa-utcai tánctermetét, amely eleinte találkozója volt Budapest színe-javának, később azonban nivója süllyedt és a katonák és cselédek mulatója lett. Történetek ott izgalmas jelenetek is. A rendőrség ott fogta el *Spangát*, *Majláth* országbíró egyik gyilkosát, akit azután felkötöttek. *Baranyai* néhány év előtt tönkre ment és azóta visszavonultan élt. Háromszor nősült és második feleségétől 6 leánya született, akik közül az egyik *Serli* Lajosnak, a Népszínház volt karmesterének a felesége.

— **Szent Erzsébet jubileuma.** Budapest-ről táviratozzák: Az Árpádházi Szent Erzsébet hét-száz éves jubileumának országos bizottsága ma Budapesten *Izabella* főhercegnő elnöklésével közgyűlést tartott, amelyen *József* főherceg és *Augustia* főhercegnő, a kormány tagjai és számos előkelőség vett részt. *Zichy* János gróf üdvözlő szavai után *Izabella* főhercegnő magyar nyelven mondott megnyitó beszédében kijelentette, hogy mindenek előtt mint magyarok tartozunk tisztelettel Szent Erzsébet iránt, mert lehetetlen elfelednünk, hogy ő magyar királyleány volt, aki szent életében az Árpádház dicsőségének fényét emelte. Ezért áll oly közel szívünkhöz. De ne csak szívvel, hanem tettel is akarjuk őt tisztelni. Pozsonyban, ahol gyermekéveit töltötte, jótékony intézet alapítása van tervbe véve elhagyott árvagyermekek számára. Ez lenne legméltóbb emléke annak, aki az irgalmasság anyja volt. Isten áldása legyen a munkánkon! Ezután *Kohl* Medárd püspök ismertette a jubileum történetét, majd megalakították a bizottságokat, amivel az ülés véget ért.

— **Öngyilkos képviselő.** Marosvásárhelyről táviratozzák, hogy *Filep* Albert *Gernyeszeg* országgyűlési képviselője ma délután főbe lőtte magát. *Filep* nyugalmazott tanfelügyelő volt és a tavaly áprilisi választásokon egyhangulag választották meg *Gernyeszegen*. Tettéknek oka ismeretlen.

— **Nemzetiségi agitátor a pápánál.** *Bózsahegy*ről jelentik: *Hlinka* András, akit pánszláv izgatásaiért két évi államfogházra és a rózsahegy körjegyző rágalmazásáért egy havi börtönre ítélték, tegnapelőtt este a királyi ügyészségnek bejelentette, hogy Rómába utazik. Az ügyészség az engedélyt megadta. *Hlinka* titokban, feltűnést kerülve el is utazott Rómába, hogy a pápánál audienciát eszközöljön ki magának.

— **Házasság.** *Lineberg* Károly aradi rokonzenyes fiatal kereskedő május 26-án tartja esküvőjét *Politzer* Mariska kisasszonnyal, *Politzer* Mór, a Szegedi Back-malom főtisztviselőjének leányával. Szegeden.

— **Visszaélés egy gyűjtőivel.** A napokban egy ember járta be az előkelő családokat és könyöradományokat gyűjtött az aradi izr. jótékony nőegyletnek egy állítólagos gyűjtőivel. Többen kérdést intéztek a nőegylet elnökségéhez, hogy tényleg adott-e ki gyűjtőivet. Az elnökség az alábbiakban ad felvilágosítást a kérdezősködőknek:

Az aradi izr. jótékony nőegylet elnökségéhez több oldalról intézett azon kérdésre, hogy adott-e az egyesület az utóbbi napokban

egy állítólag beteg férfinak könyöradományok gyűjtésére gyűjtőívet, ezennel köztudomásra hozom, hogy sem most, sem máskor senkinek hivatalosan gyűjtőívet ki nem adott az elnökség és senkinek meghatalmazást nem adott arra, hogy az elnökség ajánlatát magánszemélyek segélyezése érdekében, vagy könyöradományok gyűjtésére felhasználja. *Éles Arminné* az izr. nőegylet alelnöke.

— **Arany eső.** Hosszantartó szárazság és az utóbbi napok tikkasztó forrósága után ma este menydörgés és villámlás között megnyitottak az ég csatornái. Hirtelen eredt meg és nagy cseppekben hullott alá a jótékony eső, lehűtve a már elviselhetetlenül meleg levegőt. Sajnos, hogy a csak rövid ideig tartó eső alig hatékonyíthatta meg a száraz földben silylő dvetéseket. A sűrű, vastag esőcseppek nagy zavart okoztak a városban. A kávéházak terraszait zsufolásig töltötte meg a nyári ruházatba öltözött közönség, amely riadtan menekült a kávéházakba.

— **Hegedüs Sándor utca.** A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete beadványt intézett a budapesti közmunkák tanácsához, hogy a magyar hírlapirodalom és a politika kiváló munkása, *Hegedüs Sándor* emlékének megörökítésére a főváros belterületén egy utcát *Hegedüs Sándor* utcának nevezzen el. Az intézet javaslatba hozza az V. kerületi *Sólyom* vagy *Hold* utcák elnevezését.

— **Az a szerelem!** *Kecskemét*-ről táviratozzák: *Bán János* hitelszövetkezeti tisztviselőt ma az ablakon át két revolverlövessel agyonlőtték. *Bán nejét és ennek kedvesét* a gyilkosság gyanúja alatt *letartóztatták*.

— **A disznó.** Kolozsvári ember hozta ezt a kis esetet. Egy erdélyi mágnás családban esett meg. A kis bárónak, aki még gimnáziumba jár, van egy nevelője: szegény, de tudós fiatalember, aki a háznál lakik, sőt szükség és kártya esetén beül a családi pártiba harmadiknak, vagy negyediknek, aszerint, hogy milyen játék folyik. Egyszer, egy hosszú téli délutánon a kis báró nagyanyja, az öreg báróné felszólítja a nevelőt, hogy játszanak vele pikétet. A nevelő a megtiszteltetéstől elfogódottan ül le játszani. Játsszanak és az öreg hölgynek rettenetes szerencséje van. Egyik játszmat a másik után nyeri. A nevelő türi ezt egyideig, de aztán erőt vesz rajta a kártyás idegesség és fészkelődni kezd. Minden hiába, a pech tovább áldözi. Végre aztán végleg elfogy belőle a hidegvér és amikor a báróné egy megnyerhetetlennek látszó pártit hihetetlen szerencsével megint megnyer, elszólja magát:

— *Micsoda disznó!*

Borzalmas csend. Az öreg báróné rideg pillantást vet rá. A nevelő fülig pirul és végső kétségbeesésében kijavítja:

— *... ja van. Disznó — ja van, méltóságos asszonyom.*

— **Elgázolta a vonat.** *Zsolnáról* táviratozzák: *Lóvy Bávid*, az *Ériaki* gőzfürésztelep tisztviselője a *Zsolna-rajeci* vonat vágányai mellett igyekezett hazafelé, miközben az arra haladó vonat magával ragadta és *szétronszolta*.

— **Szegedi diákok Aradon.** A szegedi piarista főgimnázium ötven tanulója ma délután *Bátori Armin* és *Selujka Ervin* tanárok vezetésével Aradváros nevezetességeinek megtekintésére ide érkezett. *Bátori Armin* lendületes beszéd kíséretében letette a szegediek koszorúját a vértanuk szobrára, azután a szegedi diákok megtekintették az *erekye-muzeumot* és a *liceumot*, este pedig megnézték a *gyermekopera* előadását. Holnap reggel vissza utaznak *Szegedre*.

— **Aradi tanítónövendékek tanulmányutja.** Az aradi állami tanítóképző intézetének 53 növendéke ma este egy heti tanulmányutra indult. *Láng Mihály* igazgató tervezte az egy heti

kirándulást és ő az ifjúság vezetője is. *Szóllósi István* és *Zoltai Mátyás* tanárok vesznek még részt az ifjúság tanulmányutjában hivatalos kísérőként. A kirándulók első állomása *Kassa* lesz, ahol mindenképp Rákóczi sírjánál róják le a kegyelet adóját. Még péntek éjjel *Áglóra* érnek, ahol a tanítóképzőben lesz a szállásuk. A szombatot és vasárnapot a *Tátrában* töltik. Még az éjjel a *Zsolnáról* a tanítóképzőbe érnek, ahonnan péntek másnapján *Lévára* jutnak. *Kedden Esztergomban* a *székeregyházat* és a *kinostánt* tekintik meg az aradiak és a *Dunán gőzhajóval* este *Budapestre* érnek. Itt töltik a szardát is; de még az éjjeli vonattal vissza utaznak *Aradra*. A tanulmányut költségeit részben az állam fedezi, részben a növendékek maguk, a kik tavaly *Zoltai Mátyás* tanárral, *Aradon* és a vidéken több hangversenyt rendeztek.

— **Egy orvos kálváriája.** *Budapest*-ről táviratozzák: *Horváth Dániel* dr. budapesti orvos a napokban *Bécsből* a fővárosba érkezett, ahol a *József-köruti Rémi-szállóban* szállt meg. Évekig *Hamburgban* *hidegvizgyógyintézete* volt, amelyet néhány hónappal ezelőtt eladott és *Bécsben* *elmeorvos* tanfolyamot hallgatott. Sok baja volt a külföldi hatóságokkal, mert mint elmebajost el akarták helyezni a rokonai, akik *Budapestre* érkezésekor is telefonon kérték a mentőket, hogy szállítsák *Horváthot* a *Lipótmezőre*. *Horváth*, nehogy erőszakkal vigyék el, maga ment az *elmeorvosintézetbe* és három elmeorvossal konstataította, hogy teljesen épelméjű. Erre szabadon bocsátották. *Horváth* ma kijelentette egy újságíró előtt, hogy érdekes részletei vannak *tragédiájának* és hogy *Bécsben* és *Hamburgban* sok kellemetlenséget okoztak neki a rokonai.

— **Gyilkosság Nagylakon.** *Nagylak*-ról jelenti tudósítónk: *Pavlo János* és *Balázs Pál* nagylaki legények végigjárták tegnap *Nagylak* község utcáit azzal az eltökélt szándékkal, hogy aki az utjukba kerül, arcul verik. A véletlen ifju *Prekupcsák Jánost* hozta utjukba, aki már nem birt kitérni előlük. A szegény embert elérte végzete. A két henegeő arcul verte. Mikor *Prekupcsák* hazatért, atyjának feltűnt fiának feldult ábrázata és midőn annak oka felől tudomást szerzett, egy dorongot fiának kezébe adva, másikat pedig magáéba véve, a legények után eredt. Kis idő múlva szemben állottak az ellenfelek. Valóságos csata fejlődött ki *Nagylak* utcáján, amelyben idősb *Prekupcsák szíven szurva, a földre esett és meghalt*. A gyilkosokat: *Pavlo Jánost* és *Balázs Pált* *letartóztatták* és a nagylaki járásbírótság fogházába kísérték. Mindkettőn meglátszott a duló csata nyoma. Fején mindkettőnek több seb tángott. A kihallgatás során beismerték, hogy csupán *virtuskodásból*, *puszta henegeésből* verték arcul ifju *Prekupcsákot*. — *Virtuskodásuknak* *Belán János* is megadta az árát, akit — mint a harc néma szemlélőjét — *Balázs hátba szurt*. A seb az eddigi vizsgálat szerint életveszélyesnek mutatkozik. A legények ellen *gyilkosság* és *súlyos testisértés* büntette miatt indult meg a vizsgálat.

— **Tüzek.** A mai napon két tüzeset volt *Aradon*. Mindkettő kisebb arányú volt s a tüzoltóságoknak ugyszólván alig volt dolga a tüz megfékezésével. Az egyik tüz déli 12 órakor volt *Reuss Mór és fia* cég ecetgyárában. A tüz a padlásfeljárónál keletkezett, ahol délelőtt a cselédek vasaltak. Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget és a tüzoltóságot, amely *Szatankovics Milos* főparancsnok vezetésével néhány perc alatt eloltotta a tüzet. A kár jelentéktelen. — A másik tüz délután három órakor volt a *Gizella-utca* 8-ik szám alatt levő

arad-esanádi egyesült vasutak egyik munkaházában, amelynek a tetőzete gyulladt ki. Amikor a tüzoltóság a helyszínen megjelent, munkások már eloltották a tüzet.

— **Vizsgálatok az aradi iskolákban.** Az aradi főgimnázium és főreáliskola VIII-ik osztály tanulói mindnyájan sikeresen tették le az osztályvizsgát. Az írásbeli érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban tegnap, a főreáliskolában pedig ma kezdtek meg. Egyik iskolában sincs még kitűzve a szóbeli érettségi ideje. A kereskedelmi iskolában szombaton veszi kezdetét az osztályvizsga.

— **Angol készüldés Dél-Afrikában.** *Pretóriából* táviratozzák: A *pretóriai önkéntesek* az a parancsot vették, hogy mozgósítás esetére álljanak készen. *Smuts* tábornok, a bányáügyi miniszter a *Reuter-ügynökség* egyik tudósítójával folytatott beszélgetésben kijelentette, hogy nyugtalanságra semminő ok sincs. A kormány minden intézkedést megtett, hogy a sztrájk ideje alatt a rend ne zavartassék.

— **Bukott diákok boszuja.** *Pétervárról* táviratozzák: A katonai orvosi akadémia vizsgálatai alatt néhány, a vizsgáról visszautasított diák behatolt a tanterembe, ahol penetráns szagu folyadékot öntöttek a padlóra, hogy a vizsgák folytatását megakadályozzák. A hadügyminiszter ennek következtében elrendelte az iskola bezárását és csak az utolsó tanfolyamot végzett növendékek vizsgáztatását engedte meg.

— **Horvát képviselők a horvát nyelvért.** *Zágráb*-ból táviratozzák: Az országgyűlés négyes klubjának nevében *Trops* és *Szekulics* képviselők ma délelőtt a következő táviratot intézték *Medakovics* elnökhöz:

Helyeseljük és elfogadjuk azt a hazafias álláspontot, melyet a horvát kormány és a horvát országgyűlési képviselőlet a horvát nyelv érdekében elfoglal.

— **Zendülő matrózok.** *Bukarest*-ből táviratozzák: Miután a *Kopernik* nevű orosz gőzös legénysége nem akar szolgálatot teljesíteni, a hajót *Brajlából Galacba* zitték, hova *Odesszából* új legénységet várnak. A zendülő matrózok, kiket átadnak a hatóságnak, azt állítják, hogy rossz bánásmódban részesültek és élvezhetetlen élelt kaptak.

— **Egy urino öngyilkossága.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Minik Józsefné*, vasuti hivatalnok neje az éjjel *Ujpest*, *Széchenyi utca* 8. szám alatti lakásán felakasztotta magát és mire megtalálták, meg volt halva. *Minikné* az éjjel felkelt és kiment a konyhába. A férje hallotta kimenni, de közben újra elaludt. Csak reggel vette észre, hogy nincsen ágyában. Utánaézett és a konyhában felakasztva találta. Akkor már meg volt halva. *Minikné* nagyfokú idegességben szenvedett és öngyilkosságát valószínűleg idegrohamban követte el. Hulláját beszállították az *ujpesti temető* hullaházába.

— **Az izr. jótékony nőegylet közgyűlése.** Ily című tegnapi cikkünkre vonatkozólag annak a kijelentésére kértek fel bennünket, hogy *dr. Groszmann* *Jakabné* a jótékony nőegyletnél viselt pénztárnoki tisztjéről *nem mondott le*, s hogy *Wallfisch Arminné* csak addig a rövid ideig helyettesíti, amíg *Aradra* visszatér.

— **A gőzkalapács alatt.** *Budapest*-ről táviratozza tudósítónk: A *Váci-ut* 42. szám alatti *Graepel Hugó* féle gépgyárban *Kovács József* munkásember saját vigyázatlansága következtében a gőzkalapács alá került, mely hasba vágta. A munkás súlyos sérüléseket szenvedett. A mentők a *Rókus-kórházba* szállították.

— **Állami munkásjutalmak.** Az aradi kereskedelmi és iparkamara újból felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy az állami munkásjutalmak elnyerése iránt annak idején kiirt pályázati hirdetmény értelmében az ajánlások a munkaadók részéről legkésőbb *f. é. június hó 15-ig* nyújtandók be a kamarai elnökségnél, mert a később beérkező folyamodványok figyelembe vehetők nem lesznek.

— A zsinagógából. A zsinagóga előjáróság ez uton hozza köztudomásra, hogy az istentisztelet pénteken este 7 órakor, szombaton este 7 $\frac{1}{2}$ és hétfőn — az ezen napon tartandó hazakarahra való tekintettel — 9 órakor kezdődik.

— Ilyen is létezik. Egy négyéves kis leányról küldték be ezt a följegyzést azzal hogy ez a kis lány — aradi. A felnőttek családról, apáról, anyáról, gyermekekről beszélnek. Egyszerre megszólal a gyerek:

— Én szeretném, ha nekem gyerekeim volnának.

— Pszszsz! — zudul fel a társaság.

Csend. Aztán hirtelen megint megszólal a kis lány, nevetve, sipító hangon:

— Én szeretném, ha nekem sok gyerekeim volnának . . .

— Pszszszsz!! — hangzik a szigorú rendutasítás. De a kis lány csak most kezd belejönni. Elsívítja magát:

— Sok, sok gyerekeim lennének, de férjem nem lenne!

Erre aztán kitör a hahota. A kis nő megjed. Es mikor a nevetés megszakad, a hirtelen beállott csöndben nagyon komolyan csak ennyit mond:

— Mit nevetnek? Ilyen is létezik!

— A tisztelt közönség figyelmébe! *Tulhalmozott raktár miatt* az összes raktáron lévő *diszezüst* tárgyaimat, mint tálca, cukorszelen-cék, kosarak, gyertyatartók, compolierék és sok itt fel nem soroltakat, valamint ékszeráruimat mélyen leszállított, *minden elfogadható árért árusítom*, régi avagy tört aranyat, ezüstöt a legmagasabb árért veszek vagy új tárgya kért becserelek, b. pártfogásért esd *Weinberger Ferenc*, ékszerész, Andrassy-tér, Fischer Eliz-palota. Telefon 439.

— „Sirolin Roche“ a creosot-gyógykezelésnek teljesen új utat nyitott, mivel ugyan maga is creosot-preparatum, de teljesen méregmentes és kellemes ízű. Tüdő- és gégetuberculosisnál tehát legjobban ajánlható. Az orvosok egybehangzóan nyilatkoznak annak kiváló jó hatásáról ezen súlyos betegségek ellen. „Sirolin-Roche“ minden gyógyszerárban kapható.

— Praeservatív ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 201

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Pályázat román tolmácsi állásra. Az aradi törvényszék elnöke a *nagybattyáni kir. írásbírósnál* lemondás folytán megüresedett román tolmácsi állásra ma kiírta a pályázatot. A pályázatban részt vehetnek mindazok, akik nagykorúságukat, fedhetlen előéletüket, végzett tanulmányaikat s a román nyelvben való jártasságukat okmányokkal igazolják. Jogi ismeretekkel bíró egyének előnyben részesülnek. A pályázók szó és írásbeli vizsgát is tesznek

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. A. (Buttyin.) Miután Uraságod neve az említett közleményben nem szerepelt, minden további nyilatkozat fölösleges.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és őrtektőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 16.

Amerika 2 olcsóbb. Kevés forgalom, 2 fillér el. olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza májusra	9.88 9.89	9.95—9.96
Buza októberre	10.23—10.24	10.35—10.36
Zab októberre	7.04—7.05	7.04—7.05
Rozs októberre	8.75 8.76	8.54—8.55
Uj tengeri	6.02—6.03	6.—6.01

Zárul 5 órakor:

Cesárak hitelrészvény	656.75
Magyar hitelrészvény	760 —
Csatlak-magyar államvasuti részvény	676 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelm.

— Május 16. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban 144—145 fillérig; fiatal közép páronként 280—320 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 280 kilogrammig terjedő súlyban 146—147 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 26 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 24—26 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig. Sertéslétszám: Május 13 napján volt készlet 26.712 darab, május 14 napján felhajtott 231 darab, május 14. napján elszállított 252 darab, május 5. napjára maradt készletben 26.91 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Nyugodt.

IDEGENEK ARADON

— Május 16. —

Fehér Kereszt szálloda. Sorsy Béla huszárezredes Lugos. — Décsi Gyula igazgató Budapest. — Darvas József igazgató Budapest. — Batta Lajos dr. ügyvéd Budapest. — Adler Manó tisztviselő Budapest. — Kiss Vilmos jegyző Kevermes. — Herbert Jenő gazdatiszt és neje Boroshebes. — Sándor Lajos kereskedő Szeged. — Mihályfi Imre mérnök Hátszeg. — Ripper Dezső gyáros Bécs. — Veil Sándor gyáros Bécs. — Bozóky Andor hivatalnok Zombolya. — Török József és családja Szarvas. — Farkas Elemér intéző és neje Mosony. — Gaal Sándor lelkész Makó. — Kovács Ferenc lelkész Makó. — Fodor Árpád hivatalnok Miskolc. — Volfrám Lajos gyáros Sopron. — Stern Lipót kereskedő Ungvár. — Lang Nándor és neje Kismarton. — Altár Berthold utazó Prosnitz. — Préger Bertalan utazó Brünn. — Koliner Miksa utazó Nagyvá-

rad. — Fűredi Mór utazó Nagyvárad. — Friedman Sándor utazó Budapest. — Ernst Fülöp utazó Budapest. — Róvó Aladár utazó Budapest. — Schönböcker Mór utazó Budapest. — Halász Sándor utazó Budapest. — Zinner B. utazó Budapest. — Gerő Miksa utazó Budapest. — Stein Mór utazó Budapest. — Veró Béla utazó Budapest. — Gerő Sándor utazó Budapest. — Kelemen Sándor utazó Bécs. — Deusch Zsigmond utazó Bécs. — Steinbarth Sándor utazó Bécs. — Stern Zsigmond utazó Bécs. — Veiler Ármán utazó Bécs. — Horovics Ernő utazó Bécs. — Német Andor utazó Bécs. — Krausz József utazó Bécs.

Központi szálloda. Adám György dr. ügyvéd Temesvár. — Scheer Viktor dr. ügyvéd Déva. — Erdély Árpád magánzó Budapest. — Lázár Aurél dr. ügyvéd Borosjenő. — Popovics György dr. ügyvéd Pankota. — Benedikt Jenő mérnök Nagylak. — Ladányi Ede gyáros Temesvár. — Planer Jenő dr. bankigazgató Budapest. — Joob Aladár dr. főorvos Budapest. — Sarkadi Lajos magánzó Budapest. — Heindl Adolf kereskedő Bécs. — Fein Jenő kereskedő Bécs. — Murai Sándor kereskedő Bécs. — Jetha Ágoston hadnagy Cegléd. — Jékely Alajos huszárezredes Cegléd. — Klein-Félix főállatorvos Cegléd. — Janovits Miklós dr. ügyvéd Zombor. — Reschardt Emil kereskedő Bécs.

Nemzeti Színház

Pénteken, 1907. évi május hó 17-én:

A GUERRA tanár vezetése alatt álló olasz gyermekopera vendégjátéka:

DON JUAN.

Opera in tre atti di M. Donni etti.

Kezdete este 8 órakor.

NYILTTÉR.

Van szerencsénk a m. t. közönség b. tudomására hozni, hogy Molnár István, a Tököli-téren levő üzletünk elárúsítója, állásából kilépett s hitelezéseink behajtására nem jogosult.

Első Gyulai Házikenyer

1395

sü.öde.

157

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sűrű és folyosó kerítések, épület aszalások, görredőnyök, napellenzők, vas-ágyak, kerti székek, padok, asztalok tömör vasból, valamint minden szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szállítására vasokarok kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 1151

Nagy választék sűrűítés mintákból természetesen nagyságban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.

Szőlőoltványok.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, dugyökerzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

szállít, ameddig a készlet tart:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 303

Telefon 229.

Telefon 229.

1890/907 pm.

Határozat.

A mérnöki hivatal által összeállított 1907. évi természetbeni utadó főkönyv a számvétség által átvizsgáltván, a 2993 adóköteles után a közl. napszámot 8979 kor. azaz Nyolcezerkilencszázhetvenkilenc koronban megállapítom, a természetben utadó főkönyvet 1907 május 7-től 1907 évi május hó 22-ig terjedő 15 napi időtartamra a 545—58/1891 sz. szabályrendelet 4. § sa értelmében a városi mérnöki hivatalban közszemlére kiteszem és felhívom az érdekelteket, hogy a közszemlére kitett főkönyvet tekintsék be és esetleges fellebbezéseiket 1907 évi május hó 22-éig a polgármesteri hivatalban szóval jelentsék be, vagy írásban nyujtsák be.

Aradon, 1907. évi május hó 6-án.

Varjassy,
polgármester.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testvért, megszünteti a köhögést, váladeket, éjjeli izrádást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen vánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche“

Készül orvos rendelésre a gyógyszerárban. — Arad Utca 4-6. koron.

A Vörösmarty-utca 3. számú házban, a II. emeleten, ⁴⁵⁶ egy szép uri lakás előnyös feltételek mellett **kiadó.**

Bővebbet a házban 6 ajtó alatt. sz. Telephon sz. 242.

Kalmár József

hatóságilag engedélyezett villamos világítási felszerelő Arad, Salacz-u. 2.

Költözködéseknél vagy lakásváltoztatásoknál

villanyvilágítási vagy ⁴⁸⁶

villanyos csengő bevezetéseket vagy átalakításokat juttányosan és gyorsan eszközöl

Kalmár József villanszerelő Arad, Salacz-utca 2.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szives figyelmét felhívni arra, hogy ⁷⁹³

Weitzer János-utca 10. szám alatt **Dr. Robitzek hár)**

egy a mai kor igényeinek megfelelő

salont

nyitottam, ahol a legegészségesebb izlést kielégítő angol és francia divát szerinti **toiletteket** a legjutányosabb árak mellett készítek, melyre tapasztalatainkat úgy én, mint nőm, nagy fővárosokban szerztük meg.

Egyben arról is értesítjük a t. hölgyközönséget, hogy a legmodernebb szabászat tanítását a legrovidebb idő alatt betanítjuk.

Nagybecsű pártfogást kér

Weisz Samu,

angol és francia női szabó.

Fizető és tanuló leányok felvételnek.

Hajdu tea

mel- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

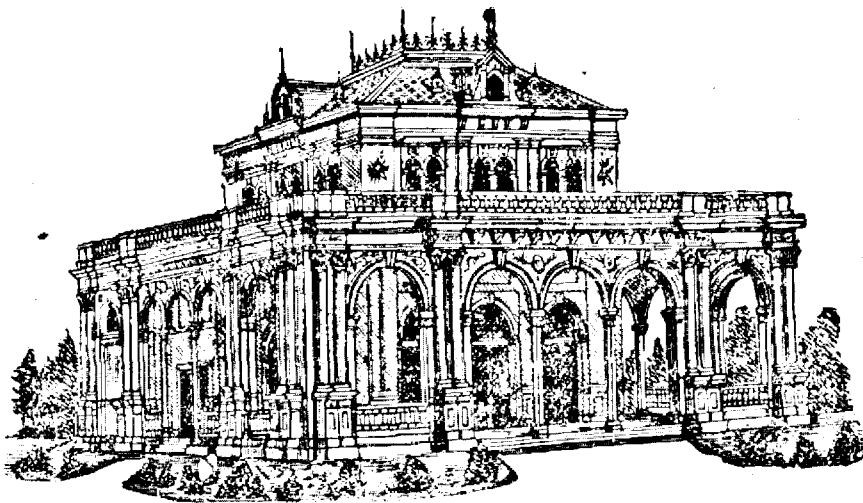
Legjobb alkorról használatos köhögés, hurut, rekedtség, szárazhurut, elnyálkásodás, mind den mellbaj, a légső, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, azükmellhűség, asthma stb. ellen.

Ar. 50 fillér. **EM**

Kapható Aradon.

Földes Kelemen

gyógyszerész. ²⁸⁸

Ma pénteken, 1907. május hó 17-én Aradváros legszebb üdülőhelyén az ujonnan átalakított

Baross-parki kiosk

terasszán

a cs. és kir. 33-ik gyalogezred zenekara Zellner Sándor személyes vezetése alatt

nagy hangversenyt

rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghivja

MIHÁLYI GYULA, cukrász.

Hűsítő italok.

Hideg Buffet.

Kezdeté este 8 órakor.

Belépti-díj 30 fillér.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J Á N I J U K.

Arcz-cremek

Fogpasták

Illatszerek

Fogkéfék

Hölgyporok

Szájvizek

Kölni vizek

Szappanok

Fogporok

Hajvizek

Fogcremek

Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése ²⁴¹

ARADON.

Fogorvosi és fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1264

fogorvos.

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a törvényesen védett

„TRIAS”

mely 2-3 nap alatt felelősség mellett a legelhanyagoltabb húgycsőfolyást megszünteti. Ara: férfiaknak K 1.80. nőknek K 2.50.

Kö-zvény, Csuz, Rheuma, fő- és fogfájás ellen a

P A P P-féle

„MENTHOLIN”

biztos hatású gyógyszer.

Egy próba elegendő! Ara 1 korona.

Főntiket titoktartás mellett küldi:

PAPP L.

gyógyszertára Tiszaszentimrén.

Főraktár Aradon: ¹⁹⁰³

Földes Kelemen gyógytárában.

Permetező javítások elfogadtatnak. M. kir. szabadalmazott

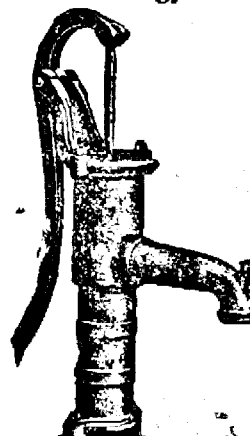
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Bolyó szelepekkel. Közöseknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belülgummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

n. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyu készítő. ²⁹⁰

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

APRÓ HIRDETESEK.**Szakácsnőnek ajánlkozik**

helyben vagy vidékre középkorú nő, ki a háztartás minden ágában tökéletesen jártas. — Cim a kiadóban. 1398

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1253

Intelligens

szolid, jó családból való leány ajánlkozik felolvasónőnek helyben vagy vidékre. Elfogad esetleg üzletben elárúsítónői állást avagy öreg urnó mellett, mint kísérő. A háztartásban jártas és jó írással rendelkezik. Cim a kiadóban. 1402

Eladó

egy darab 1 és 1/2 éves fekete göndör szőrű herélt újfundlandi kutya. Csálatelepe, Hell Jenő. 1397

Egy hosszú zongora

eladó. — Bővebbet a kiadóhivatalban. 1388

Egy teljesen új kerékpár

olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1387

Ménesen

motoros megálló mellett 1 hold termő szőlő, 4 szobás modern lakházzal, minden felszereléssel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1392

Egy jó karban lévő

matt mosdó tükörrel és márvány-lappal eladó Flórián-utca 14.

22 év óta fennálló

jó forgalmu szatócüzlet, trafik és italmérési engedéllyel eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1384

18874—1907.

Hirdetmény.

Az 1883. évi XLIV. t.-c. 18 §. alapján közzhírre tesszük, hogy az ujonnan keletkezett s eddig még megadóztatva nem volt III. oszt. kereseti adóköteles foglalkozások után a kir. pénzügyigazgató-

ság adókiiszámítási javaslatokról szerkesztett lajstromot elkészítette; azt f. é. május hó 14-től a városi adóhivatal 1 sz. szobájában 8 napi közzemlére kitesszük oly célból, hogy azokra nézve netaláni észrevételeit — vonatkozzanak akár a saját, akár mások adójavaslatára — bárki megtehesse.

Az észrevételek a 8 napi határidő alatt írásban a pénzügyigazgatóságnál, utóbb a tárgyalásig az adókiivető bizottságnál terjeszthetők elő.

Arad, 1907. május hó 10-én.

A városi tanács.

Felvilágosítás!

Téves fölfogások megelőzésére, tisztelettel értesitem, hogy helybeli gyáramban nemcsak az ismert „Altwater“ különlegességet, hanem az összes finom krém-liköröket, olcsóbb liköröket és belföldi rumkülönlegességeket is készítem. Továbbá nagy raktárt tartok eredeti jamaika rumból, francia cognacból, belföldi cognac, szilvórium, borovicska- és törkölyből. Különösen felhívom b. figyelmét ezüst üstben főtt természetes málnaszörp gyártmányomra. Nagyrabecsült üzletbarátaimat tisztelettel meghívom gyári telepem szíves meglátogatására. 3920

GESSLER SIEGFRIED

cs. és kir. udv. szállító.

Budapest—Kőbánya, Felsővaspálya-utca 33.

Telef. n 82—45.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban elárúsít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5—6. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

Legjobb francia divattlap,

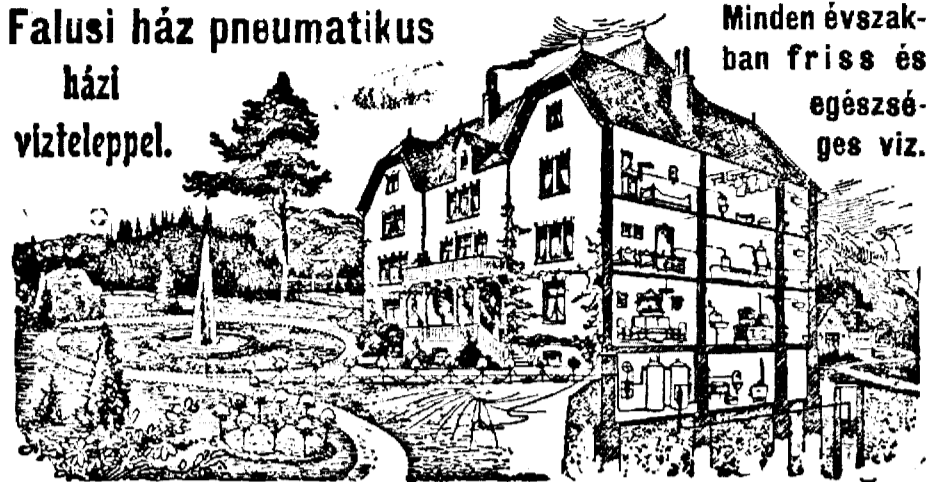
a „La Toilette Moderne“ színes műlapokkal, eredeti szabás-mintával, ára füzetenként 1 kor. 20 fill. Ingusz I. és fia könyvkereskedés, Arad. 361

Állást keres.

Jó bizonyítvánnyal rendelkező fiatal ember bolti szolga vagy irodaszolgai állást elfogad. Czim „25“ jelíggel a kiadóhivatalba kéretik. 1401

Falusi ház pneumatikus

házi vízteleppel.

Minden évszakban friss és egészséges viz.

Vizellátási telepek nyomó levegővel

(magas víztartó nélkül) villák, falusi házak, kertek, sanatoriumok, szállodák, stb. részére.

Fürdő- és mosóberendezések, closettelepek.

Tervvel és költségvetéssel kívánatra szívesen szolgálók.

Felvételek a helyszínen. 967

Hopp Károly

műszaki irodája vizellátások, világítási és motortelepek részére

Arad, Széchenyi-utca 5. szám.

XXVI-ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélokra fog fordíthatni. Ezen sorsjátéknak 1969 nyereménye 365,000 korona összegben készpénzben

Főnyeremény 150,000 korona,

továbbá:

1 főnyeremény	20,000 kor.	10 nyeremény &	1,000 kor.
1	10,000 .	150	100 .
1	5,000 .	300	50 .
5 nyeremény &	2,000 .	1500	20 .
		10000	10 .

Huzás visszavonhatatlanul 1907. június hó 28-án.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota) valamennyi posta-, adó-, vám- és só-hivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohányüzsdében és váltó-üzletben. 3947

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Benkő sorsjegy Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3

1/2 K6

1 K12.

BENKŐ BANK BUDAPEST ANDRASSY UT 60.

Sorsjegyeink Aradon kaphatók: Baranyai Karoly, Berger Izidorne Streicher I., Farkas, Tokoly-ter., Herzog Lipot keresk., Lócs F. es Tsa fűszer es csemegekeresk. Erzsébet-u. 13., Mandl Ignatz papirkeresk. Hunyady-u. Rothstein Mór fűszer es csemege-üzletében Szabadsag ter 3.